UNIKNĄĆ BŁĘDÓW ZACHODU

Przestępczość wśród imigrantów a polityki publiczne

WEI

Wojciech Wyszomierski

WARSAW ENTERPRISE INSTITUTE

UNIKNĄĆ BŁĘDÓW ZACHODU

Przestępczość wśród imigrantów a polityki publiczne

Wojciech Wyszomierski

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2025

Spis treści

Raport w pigułce 4
Rozdział I. Imigracja do Europy i jej skutki 6
1.1 Demografia 6
1.2 Różne oblicza imigracji w Europie 7
1.3 Zasiłki socjalne przyciągają migrantów 8
1.4 Rynek pracy otwarty na imigrantów 10
1.5 Przestępczość a imigracja 13
Rozdział II. Cudzoziemcy w Polsce 15
2.1 Stan obecny 15
2.2 Imigranci na rynku pracy w Polsce 18
2.3 Migracja edukacyjna 18
2.4 Nielegalna imigracja i przestępczość 19
Rozdział III. Wyniki badania. Co wpływa na przestępczość wśród imigrantów? 22
3.1 Zmienne wykorzystane w badaniu 22
3.2 Konstrukcja modelu 24
3.3 Wnioski z badania 26
Rozdział IV. Strategie w polityce migracyjnej różnych państw 30
4.1 Nurty lewicowe 30
4.2 Nurty prawicowe 31
4.3 Wielka Brytania 31
4.4 Stany Zjednoczone 31
4.5 Kanada 32
4.6 Niemcy 32
Podsumowanie 34
Metodologia 36

RAPORT W PIGUŁCE

Temat imigracji z roku na rok staje się coraz bardziej palący. W 2015 r. kryzys migracyjny spowodował napływ uchodźców do Europy Zachodniej, co śledziliśmy przed ekranami telewizorów. Dziś wybudowaliśmy na wschodniej granicy mur, a próby nielegalnego przedostania się do kraju są codziennością. Ponadto w mediach nieustannie pojawiają się doniesienia o łamaniu prawa oraz braku poszanowania norm społecznych przez cudzoziemców. W efekcie imigracja przestaje być postrzegana jako szansa na poprawę warunków gospodarczych i rozwój kraju, a zaczyna być traktowana jako zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli.

W debacie publicznej na temat imigracji, brak jest jednak sprawdzonych danych – stąd po obu stronach politycznego sporu funkcjonuje wiele mitów, które nie służą wypracowaniu porozumienia, a jedynie podgrzewają emocje i stają się paliwem konfliktu społecznego. Po prawej stronie uważa się, że jakakolwiek imigracja związana jest ze wzrostem przestępczości i należy ją ograniczać. Po stronie lewej sądzi się, że – aby zapobiec negatywnym zjawiskom związanym z napływem imigrantów, wystarczy zaoferować im odpowiednio wysokie świadczenia socjalne.

Ambicją Warsaw Enterprise Institute jest racjonalizacja debaty publicznej w oparciu o sprawdzone dane. Dlatego właśnie przeprowadziliśmy szeroko zakrojone badanie czynników wpływających na przestępczość wśród cudzoziemców. Po zbadaniu realizowanych strategii migracyjnych oraz analizie szeregu wskaźników ekonomicznych i społecznych z ponad 30 państw, wysuwamy następujące wnioski:

Świadczenia socjalne przyciągają imigrantów spoza UE, ale...

Na terenie wspólnoty w 2023 r. rozpatrzono 865 tys. wniosków azylowych, z czego aż 334 tys. wpłynęło do Niemiec, kraju z wysoką zapomogą socjalną (ponad 20 proc. PKB wydawanego na świadczenia społeczne). Jednocześnie to w tym państwie imigranci najczęściej mogli liczyć na pozytywną odpowiedź (37 proc. wnioskodawców uzyskało prawo do azylu).

...osłabiają ich chęć do pracy,

Według stanu na rok 2024, wskaźnik zatrudnienia wśród imigrantów w Niemczech wynosi ok. 72,5 proc., przy czym w Polsce jest to aż 84,8 proc.

...a napływ imigrantów socjalnych często wiąże się ze wzrostem przestępczości.

W Niemczech cudzoziemcy stanowili w 2024 r. ok. 17 proc. populacji, ale odpowiadali już za ponad 40 proc. przestępstw. W Szwecji w 2023 r. udział imigrantów w społeczeństwie wyniósł 20 proc., przy czym odpowiadali oni aż 37 proc. populacji więziennej. W mniej socjalnie hojnej Polsce jednak sytuacja jest jednak znacznie bardziej korzystna – udział obcokrajowców w populacji wynosi około 6,6 proc., przy czym odpowiadają jedynie za ok. 5 proc. przestępstw oraz stanowią oni 4,2 proc. populacji więziennej.

Skłonność do łamania prawa przez cudzoziemców spada wraz ze zwiększaniem inwestycji w porządek publiczny oraz...

W krajach wydających relatywnie więcej na porządek publiczny przestępczość wśród imigrantów jest niewielka. Potwierdzają to nasze badania. Wzrost nakładów publicznych na struktury siłowe do ok. 2 proc. PKB zmniejsza przestępczość wśród cudzoziemców.

...wraz ze wzrostem ryzyka deportacji.

W krajach, w których powszechne są deportacje osób skazanych po odbyciu kary obserwujemy poprawę bezpieczeństwa. Przeprowadzone badania potwierdzają te doniesienia, wskazując na ujemną zależność między wzrostem wydaleń cudzoziemców po odsiedzeniu wyroku, a ich udziałem w populacji więziennej.

Dane przedstawione w raporcie potwierdzają intuicję klasycznych liberałów, mówiącą, że integracja imigrantów poprzez rynek pracy przy jednocześnie efektywnej i zdecydowanej egzekucji prawa to najlepszy sposób na ograniczenie i kontrolę negatywnych skutków ubocznych imigracji. Niektórym wnioski te mogą wydać się oczywiste, jednak praktyka pokazuje, że w grupie tej nie znajdziemy decydentów. Ci zwykle skoncentrowani są na politycznie atrakcyjnym rozbudowaniu siatki świadczeń socjalnych, a nie na wzmacnianiu efektywności służb mundurowych i wymiaru sprawiedliwości.

Warsaw Enterprise Institute podkreśla znaczenie odpowiedzialnej polityki migracyjnej. Napływ cudzoziemców niesie ze sobą zarówno szanse rozwojowe, jak i wyzwania, którym należy się uważnie przyglądać. Jesteśmy przeciwni koncepcji zamknięcia granic, a otwarcie ich dla legalnych przybyszy postrzegamy jako rozwiązanie korzystne. Racjonalne i dobrze zaplanowane podejście do imigracji może wspierać rozwój gospodarczy, szczególnie w obliczu wyzwań demograficznych. Doświadczenia państw Europy Zachodniej pokazują, że brak polityki migracyjnej opartej na solidnych podstawach, może prowadzić do poważnych problemów i napięć społecznych.

W związku z powyższym Warsaw Enterprise Institute rekomenduje:

- **Brak specjalnych świadczeń socjalnych** – Polska nie może stać się nowym kierunkiem imigracji socjalnej. Prawo do uzyskania zasiłku powinno być przyznawane na tych samych zasadach, na których przyznawane jest obywatelom Polski. Słowem: musi wynikać z wcześniejszego wkładu w postaci uiszczonych podatków i składek.
- **Likwidacja przeszkód biurokratycznych w dostępie do rynku pracy.** Skrócenie czasu rozpatrywania wniosków, zwiększenie stopnia cyfryzacji procesu oraz ujednolicenie wytycznych w skali kraju.
- **Zwiększenie nakładów na struktury siłowe oraz sądownictwo** – poprawa wydajności oraz efektywności służb. Zwiększenie zatrudnienia, modernizacja sprzętu oraz pokrycie braków zaopatrzeniowych, w końcu intensyfikacja ćwiczeń, aby poprawiać efektywność wykorzystania zasobów.
- **Rzetelną weryfikację przybyszów.** Skrupulatne kontrole przybyszów, pod kątem konfliktów z prawem w przeszłości, są kluczowe dla utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa.
- **Efektywne egzekwowanie przepisów prawa.** Konieczne może być zawarcie pewnego rodzaju umów bilateralnych z państwami, których obywateli jest u nas najwięcej, w celu lepszego przepływu informacji oraz zacieśnienia współpracy służb.
- **Wykorzystanie systemu deportacji** – jako skutecznego środka przeciwdziałania przestępczości. Zastosowanie tego mechanizmu wobec osób, które zakończyły odbywanie zasądzonej kary pozbawienia wolności w Polsce.

ROZDZIAŁ I

Imigracja do Europy i jej skutki

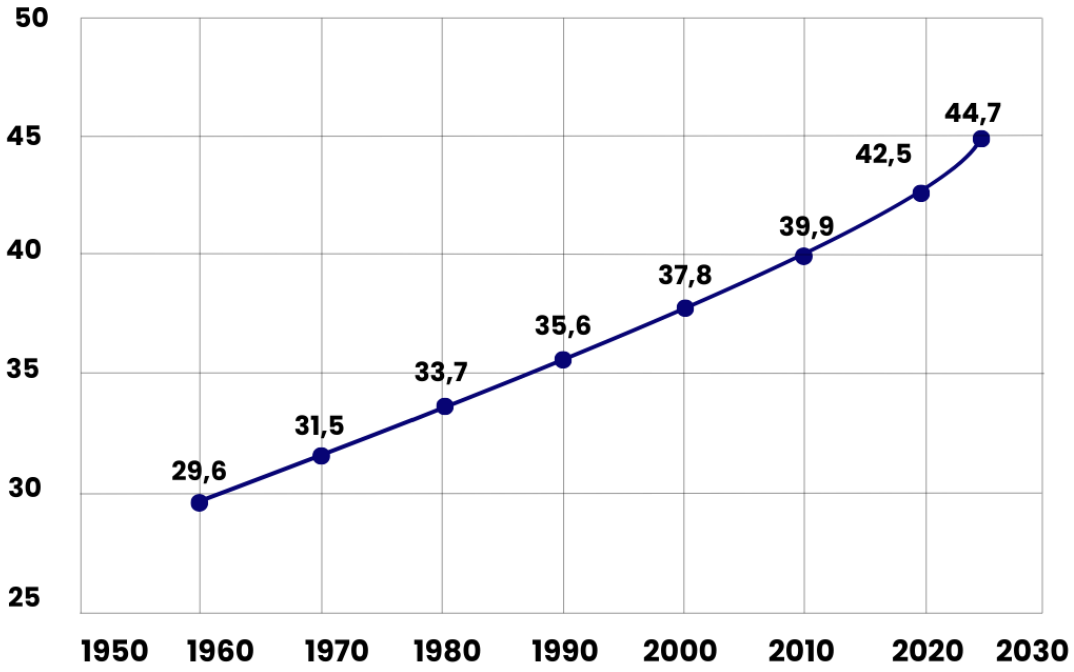
- W 2023 roku w Unii Europejskiej wydano ponad **3 741 tys.** zezwoleń na pobyt dla cudzoziemców oraz odnotowano **380 tys.** przypadków nielegalnego przekroczenia granic wspólnoty.
- Najwięcej imigrantów kieruje się do państw takich, jak Niemcy czy Francja, gdzie mogą liczyć na najwyższe zasiłki socjalne.
- W Europie Zachodniej obserwowany jest znaczny wzrost przestępczości. Szwecja mierzy się z porachunkami grup przestępczych, a Wielka Brytania z falą przemocy seksualnej.
- Jednocześnie sytuacja imigrantów na rynku pracy się poprawia – w 2024 roku wskaźnik zatrudnienia wśród tej grupy w UE wzrósł do poziomu niemal **76 proc.**

1.1 Demografia

Sytuacja demograficzna Europy jest nie do pozazdroszczenia. Mediana wieku rośnie z roku na rok, w 2024 roku wyniosła prawie 45 lat. Dodatkowo odsetek osób w wieku emerytalnym (65+) przekroczył 21 proc.[1]. Oznacza to, że coraz mniej osób pracuje na utrzymanie coraz większej grupy emerytów. Przy obecnych trendach kulturowych nie jesteśmy w stanie zahamować tego trendu.

[1] Parlament Europejski, 2024.

Wykres 1. Mediana wieku w Europie

Źródło: Opracowanie własne, dane Eurostat.

Wskaźnik dzietności w Unii Europejskiej wynosi 1,46 dziecka na kobietę, podczas gdy próg zastępowalności pokoleń to 2,1[2]. Wniosek jest prosty – populacja Europy się kurczy. Regiony mierzące się z rosnącym deficytem rąk do pracy, ale jednocześnie zamożne, w sposób naturalny masowo przyciągają imigrantów.

1.2 Różne oblicza imigracji w Europie

Imigracja do Europy i migracje wewnątrz Europy przybierają różne oblicza zarówno pod kątem krajów pochodzenia przybyszów, jak i motywacji samych imigrantów. To, co łączy większość krajów, to kryzys demograficzny i rosnące luki w zatrudnieniu, a to, co dzieli większość państw to realizowana w tym zakresie polityka.

Kraje Europy zachodniej cechuje wysoki stopień pomocy socjalnej. Do tych państw kierują się często osoby z byłych kolonii np. Marokańczycy do Francji, Kongijczycy do Belgii czy Nigeryjczycy do Wielkiej Brytanii itp. Oprócz chęci wzbogacenia się, kieruje nimi także bliskość systemów prawnych i znajomość języka dawnej metropolii.

Europa południowa mierzy się z dużym nasileniem nielegalnej migracji. Cudzoziemcy wykorzystują to, że granica morska jest łatwiejsza do sforsowania oraz są to pierwsze kraje UE na drodze do socjalnego raju w Niemczech. Mowa tutaj o imigracji z krajów afrykańskich, biednych państw na Bliskim Wschodzie (Syria, Jemen) oraz przybyszach z Azji Centralnej (Pakistan, Afganistan).

Europa Środkowo-Wschodnia to cel imigracji dla Białorusinów i Ukraińców. Te grupy cechuje relatywna bliskość kulturowa, co zdaniem wielu polityków wpływa na brak przestępczości. W regionie świadczenia socjalne są niskie, a wskaźniki zatrudnienia cudzoziemców wysokie na tle kontynentu.

Rosja również jest pożądanym kierunkiem imigracji dla wielu grup etnicznych. Obywatele państw wchodzących niegdyś w skład ZSRR takich, jak Armenia, Tadżykistan czy Uzbekistan, chętnie wyjeżdżają za pracą do tego kraju. Mimo ich dużego wkładu w rozwój gospodarczy, obecna polityka władz na Kremlu przybrała wydźwięk antyimigracyjny, co w dłuższej perspektywie może spotęgować problemy ekonomiczne Rosji.

[2] Serhan Cevik; *Lost Generations? Fertility and Economic Growth in Europe*; IMF; 2025, https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2025/03/21/Lost-Generations-Fertility-and-Economic-Growth-in-Europe-565380, (dostęp: 17.07.2025).

Tabela 1. Migracja w liczbach w wybranych europejskich krajach (2023 r.)

Kraj	Cudzoziemcy w populacji (%)	Wydatki socjalne (proc. PKB)	Wskaźnik zatrudnienia cudzoziemców (%)	Cudzoziemcy wśród osadzonych (%)
Austria	19,7	21,4	71,6	41,2
Czechy	9,8	13,8	82,9	11,9
Dania	13,9	22	76	20,1
Francja	14	23,4	65,6	25,1
Grecja	13	18	63,1	56,8
Litwa	7,7	12,9	74,9	8,7
Polska	6,6	14,7	84,8	4,2
Portugalia	10,5	17,2	79,4	32
Rosja*	4,3	11,6	brak danych	6,2
Szwajcaria	27	18,2	78,6	71,2

Źródło: opracowanie własne, dane Eurostat, World Prison Brief, Studium Europy Wschodniej UW.
* Dane o ilości cudzoziemców w więzieniach w Rosji pochodzą z 2019 roku, sytuacja mogła ulec zmianie.

1.3 Zasiłki socjalne przyciągają migrantów

Czym kierują się migranci przy wyborze kraju docelowego? Istotne są, oczywiście, szanse na rynku pracy czy znajomości w lokalnej diasporze, ale ważne są także świadczenia socjalne, na które mogą liczyć.

Według najświeższych danych Komisji Europejskiej w 2023 roku wydano 3 741 tys. zezwoleń na pobyt dla obcokrajowców na terenie wspólnoty. 33,8 proc. rozpatrzonych pozytywnie wniosków dotyczyło osób chcących podjąć pracę, a kolejne 14,2 proc. odnosiło się do migracji edukacyjnej.

Jak podaje Parlament Europejski, w 2023 roku wydano ponad 865 tys. decyzji w sprawie udzielenia azylu w Unii Europejskiej. Najczęściej na pozytywną odpowiedź imigranci mogli liczyć w Niemczech (37 proc.) oraz we Francji i Hiszpanii. Największą grupę cudzo-

ziemców ubiegających się o azyl stanowili obywatele Syrii, Afganistanu oraz Wenezueli jednocześnie Ukraińcy odpowiadali jedynie za 3 proc. wniosków[3].

W 2023 roku odnotowano 380 tys. przypadków nielegalnego przekroczenia granic Unii Europejskiej, to o 17 proc. więcej niż w roku poprzednim.

W latach 2021–2027 Unia Europejska planuje wydać prawie 23 mld euro na politykę migracyjną, tylko czy to wystarczy? Kluczową sprawą jest to, jak wydajemy te środki. Omawiany budżet zakłada wydatki rzędu 5 mld euro na wzmocnienie służb oraz uszczelnienie granic (Frontex) przy jednoczesnych 10 mld euro na azyl, budowę ośrodków czy szkolenie urzędników (AMIF)[4].

W wielu europejskich krajach osoby ubiegające się o azyl, na starcie otrzymują miejsce w ośrodku oraz relatywnie wysokie „kieszonkowe". Imigranci jeszcze przed rozpatrzeniem wniosku mogą liczyć na pewną sumę pieniędzy do pokrycia prywatnych potrzeb. Przyznawanie „kieszonkowego" jest typowe dla krajów zachodnich, jednakże nie ma obecnie norm Unii Europejskiej regulujących te kwestie. Alternatywnie powszechną praktyką jest dopłacanie do wynajmu mieszkań. Tak, jak już wspominaliśmy, największym zainteresowaniem cieszą się Niemcy.

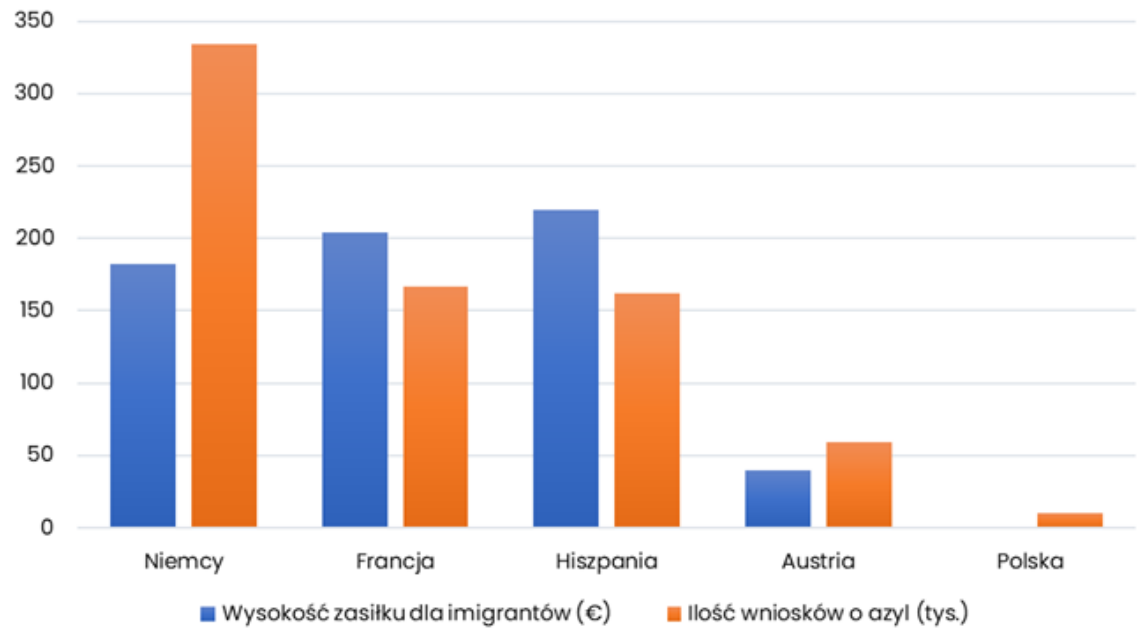
Dane jasno pokazują, że większość osób wybiera te kraje, w których od początku wypłacane są im pieniądze, a nasi zachodni sąsiedzi przodują na tym polu. Na wykresie na kolejnej stronie prezentujemy wyłącznie zestawienie stawek zasiłków wypłacanych imigrantom „na start" w celu zaspokojenia bieżącej konsumpcji. Dotyczą one osób oczekujących na rozpatrzenie decyzji w sprawie azylu. Pomijamy koszty miejsca w ośrodkach czy dopłaty do mieszkania. Warto zaznaczyć, że w Polsce nie funkcjonuje zapomoga socjalna w wariancie gwarantowanego dochodu, jak to ma miejsce na zachodzie.

---

[3] Parlament Europejski; *Azyl i migracja w UE: fakty i liczby; akt. 2025*; https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20170629STO78630/azyl-i-migracja-w-ue-fakty-i-liczby#uchodcy-w-ue--dane-6, (dostęp: 17.09.25).

[4] Parlament Europejski; *Migration and border management; 2021;* http://europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690544/EPRS_BRI%282021%29690544_EN.pdf (dostęp: 17,09.25).

Wykres 2. Wysokość zasiłku dla osób ubiegających się o azyl vs. ilość wniosków w 2023 roku

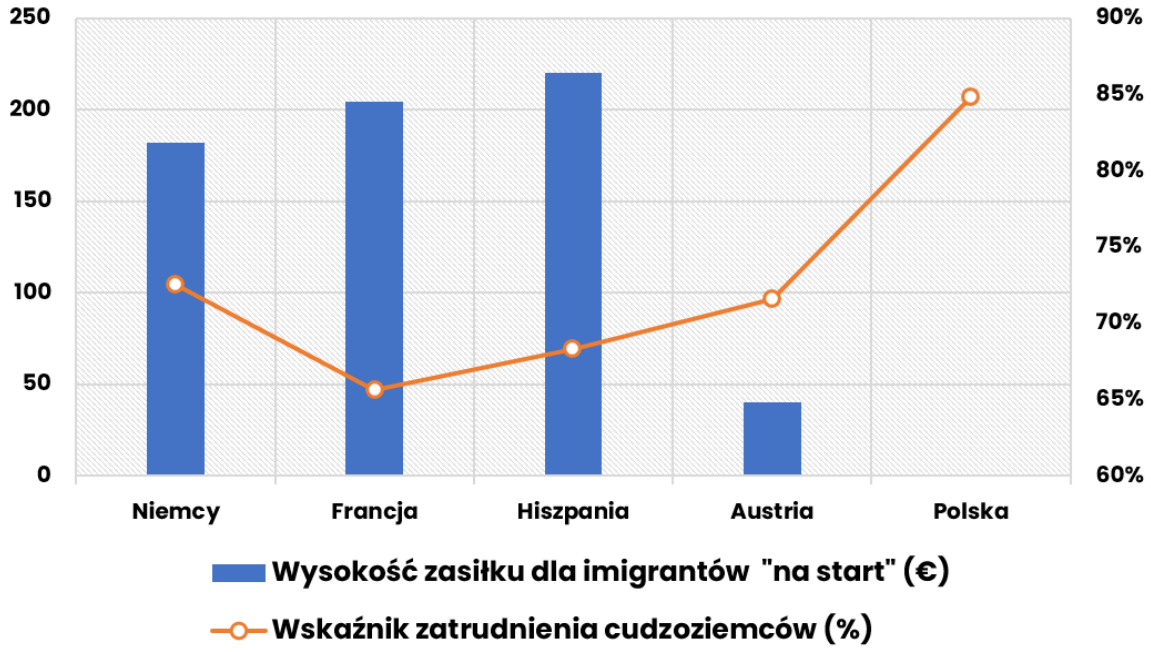
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Unii Europejskiej oraz portalu Onet; https://wiadomosci.onet.pl/swiat/porownalismy-poziom-swiadczen-i-procedur-dla-ubiegajacych-sie-o-azyl-w-ue/wpdfk1d, (dostęp: 17/09/25).

1.4 Rynek pracy otwarty na imigrantów

Skoro wysokość świadczeń ma duży wpływ na wybór miejsca zamieszkania, pojawia się pytanie, jak fakt ten wpływa na rynek pracy. To właśnie luki w zatrudnieniu skłaniają nas do otwartości na imigrację zarobkową, ale czy imigrant nastawiony na socjał faktycznie te luki wypełni? Sprawdziliśmy, jak wskaźnik zatrudnienia wypada na tle wysokości renty socjalnej. Okazuje się, że stopa zatrudnienia w krajach o hojnym systemie socjalnym – takich, jak Francja - jest istotnie niższa niż w krajach mniej szczodrych takich, jak Polska.

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia wśród osób urodzonych za granicą 2024

Źródło: Opracowanie własne, dane Eurostat.

Mimo że duża zapomoga socjalna obniża skłonność do pracy, to jednak zdecydowana większość imigrantów się jej podejmuje. Dotyczy to zwłaszcza stanowisk o niskich płacach oraz nowoutworzonych miejsc pracy w rodzących się biznesach. Imigranci są gotowi przyjąć niższe wynagrodzenia niż obywatele państw członkowskich, co sprzyja rozwijaniu działalności gospodarczej.

W 2024 roku ponad połowę nowo utworzonych miejsc pracy w Unii Europejskiej obsadzili obywatele państw spoza wspólnoty.

W ostatnich latach obserwujemy liczne pozytywne zmiany w sytuacji imigrantów na rynku pracy:

	2019		2024
Wskaźnik zatrudnienia:	**72,7%**	→	**75,8%**
– w tym wśród kobiet:	**66,8%**	→	**70,5%**
Stopa bezrobocia:	**6,6%**	→	**5,7%**
Udział w sile roboczej UE:	**5%**	→	**6,6%**

Źródło: Caixa Bank Research; https://www.caixabankresearch.com/en/economics-markets/labour-market-demographics/changing-european-labour-market-role-immigration-and (dostęp: 17.09.25).

Sceptycy wskazują spadek wynagrodzeń jako konsekwencje napływu siły roboczej z zagranicy. Raport OECD pokazuje, że choć w krótkim okresie faktycznie zarobki spadają wśród osób o najniższych wynagrodzeniach, to jednak nieznacznie[5]. Mowa tutaj o pracownikach niższego szczebla albo osobach wykonujących pracę fizyczną. Jednocześnie obserwowany jest wzrost zarobków wśród osób piastujących wysokie stanowiska w przedsiębiorstwach, ponieważ rośnie produktywność i uzupełnione zostają braki kadrowe.

Bank Anglii wylicza, że wzrost liczby imigrantów o **10 proc.** w danym sektorze, przekłada się na spadek płac na najniższych stanowiskach o około **1,5 proc.,** jednakże nie obniża to średniej zarobków w sektorze[6].

Co to oznacza? Imigracja zarobkowa ma pozytywny efekt dochodowy dla osób na wyższych stanowiskach, a pracownicy niższego szczebla, pod warunkiem posiadania odpowiednich kwalifikacji, mogą liczyć na objęcie lepiej płatnych etatów. Warto uświadomić sobie, że w alternatywnym scenariuszu – bez imigracji – Polacy musieliby wykonywać najprostsze prace, ale to wcale nie oznacza, że zarabialiby w nich więcej niż obecnie. Prawdopodobnie mniej Polaków posiadałoby wyższe kwalifikacje, a gospodarka generowałaby mniejszą wartość dodaną, co oznaczałoby niższe pensje dla wszystkich.

Wpływ imigrantów na rynek pracy to ważny temat, ale nie on rozpala opinię publiczną. Dzisiaj głównym tematem jest związany z imigracją wzrost przestępczości. Wyciąganie ogólnych wniosków w tej kwestii obarczone jest jednak potężnym błędem – ów wzrost warunkowany jest w dużej mierze lokalnymi politykami, a nie samym faktem imigracji. Dlatego właśnie w Europie Zachodniej oraz Południowej imigranci wykazują wysoką skłonność do łamania prawa, o czym świadczy ich nieproporcjonalny udział w populacji więziennej, gdy sytuacja w Europie Wschodniej jest zgoła odmienna.

---

5 Cem Özgüzel, Anthony Edo; *Immigration and employment dynamics in European regions*; OECD Regional Development Papers No. 52; 2023; http://oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/09/immigration-and-employment-dynamics-in-european-regions_2ef489e1/a20155a2-en.pdf. (dostęp: 17.09.25)

6 Stephen Nickell and Jumana Saleheen; *The impact of immigration on occupational wages: evidence from Britain*; Staff Working Paper No. 574; Bank of England; https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/working-paper/2015/the-impact-of-immigration-on-occupational-wages-evidence-from-britain.pdf?hash=16F94BC8B55F06967E1F36249E90ECE9B597BA9C&la=en

1.5 Przestępczość a imigracja

O wzroście przestępczości donoszą rozliczne media, a trend ten jest na ustach wielu polityków. Jak to jednak wygląda w rzeczywistości w poszczególnych krajach? Poniżej dokonaliśmy przeglądu danych z państw, które w kontekście przestępczości najczęściej pojawiają się w debacie publicznej.

Szwecja

Szwecja w ostatnich latach straciła miano bezpiecznego państwa dobrobytu. Znana z otwartości na imigrantów na przestrzeni ostatniej dekady, musi zmierzyć się z powstałymi strukturami mafijnych, rodem z serialu *Narcos*. Porównanie nie jest przypadkowe, bo tylko w styczniu bieżącego roku, doszło tam do 32 zamachów bombowych. Jak podkreślają władze, spiralę przemocy nakręcają wojny gangów, a ich liderzy znajdują schronienie w krajach takich jak Maroko czy Irak, z których ekstradycja jest utrudniona. Powszechne stały się również zabójstwa na zlecenie, a z uwagi na łagodne traktowanie niepełnoletnich przez wymiar sprawiedliwości, istnieją liczne przypadki egzekucji dokonywanych przez dzieci[7].

W 2024 roku w Szwecji doszło do 44 zabójstw z użyciem broni palnej, a ponad 30 proc. podejrzanych stanowiły osoby poniżej 18. roku życia.

Wielka Brytania

W samym tylko Londynie w 2023 roku odnotowano prawie 20 tys. przypadków gwałtów oraz innych przestępstw na tle seksualnym. Jest to wzrost o 2 441 incydentów względem 2018 roku[8].

W 2023 roku w Londynie średnio co 30 minut ktoś padał ofiarą napaści seksualnej.

Ciężko jest wierzyć, że sytuacja jest pod kontrolą, a lokalne władze mają plan działania. A to właśnie długofalowa strategia jest kluczowa, aby uniknąć takich sytuacji.

Niemcy

W Niemczech obywatele innych państw cechują się średnio znacznie wyższą skłonnością do łamania prawa. Cudzoziemcy w 2024 roku stanowili około 17 proc. populacji kraju, jednakże odpowiadali już za ponad 40 proc. popełnionych przestępstw. Nie znaczy to, że imigracja każdego typu jest zła, ale w połączeniu z bogatą ofertą socjalną oraz relatywną łatwością uzyskania azylu zajęcie się przestępczością może być wygodniejsze niż podjęcie uczciwej pracy.

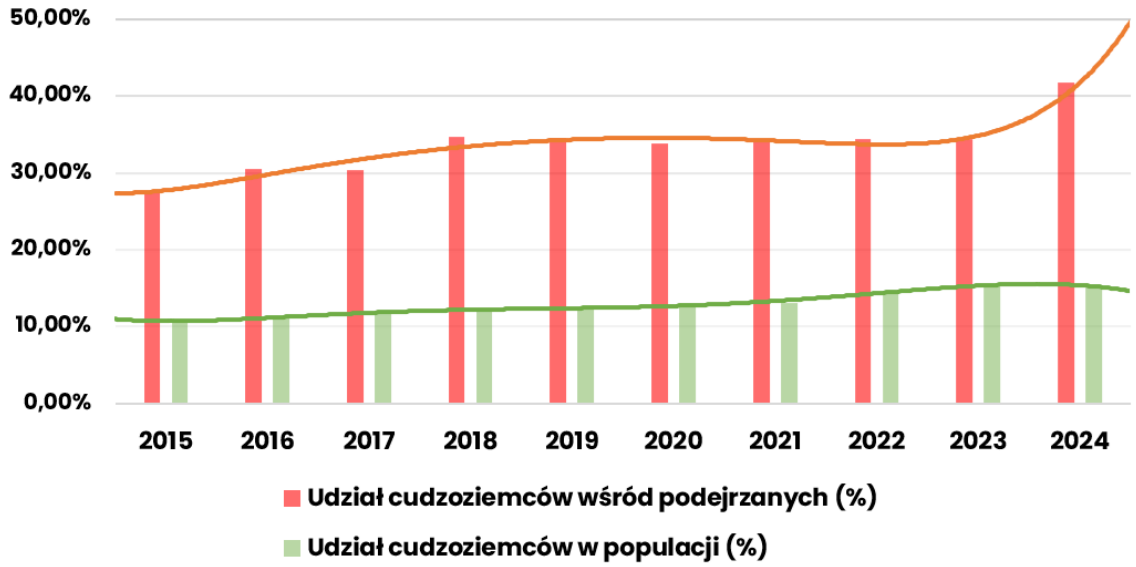
7 *Przemoc gangów w Szwecji jest trudna do zwalczenia. Przestępcy adaptują się do nowych warunków*; PAP; 2025; https://www.pap.pl/aktualnosci/przemoc-gangow-w-szwecji-jest-trudna-do-zwalczenia-przestepcy-adaptuja-sie-do-nowych (dostęp: 17.09.25).

8 Jacob Evans, Jessica Ure; *Rape reported every hour in London;* BBC; 2024; https://www.bbc.com/news/articles/cxr202eee0no (dostęp: 17.09.25).

Istnieją kraje, gdzie udział imigrantów wśród sprawców przestępstw oraz w populacji kraju kształtuje się na podobnym poziomie. Chodź w skali Europy, nie są to częste przypadki, to np. w Czechach cudzoziemcy stanowili w 2025 roku 10 proc. populacji i odpowiadali za 12 proc. naruszeń prawa[9]. Odrobinę nawet bardziej korzystna sytuacja panuje w Polsce, o czym opowiemy więcej w kolejnym rozdziale.

[9] Jakub Andrle, *Migration Awareness; Foreigners and Crime: The Latest Data*; People in need; 2025; https://www.peopleinneed.net/foreigners-and-crime-the-latest-data-12428gp, (dostęp: 17.09.25).

Wykres 4. Przestępczość wśród imigrantów w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: BKA – PKS, Destatis.

ROZDZIAŁ II

Cudzoziemcy w Polsce

- Liczba cudzoziemców w Polsce stale rośnie, a obecnie jest ich już u nas około 2,5 mln.
- Największą grupą obcokrajowców w naszym kraju są Ukraińcy, stanowią oni około 67 proc. wszystkich przybyszów.
- Polska przoduje w integrowaniu cudzoziemców na rynku pracy. Wskaźnik zatrudnienia w tej grupie w 2024 roku wyniósł prawie 85 proc. Wyższe wartości obserwowano jedynie na Malcie oraz na Islandii.
- Na tle Europy w Polsce przestępczość utrzymuje się na niskim poziomie, a cudzoziemcy przebywający w kraju nie wykazują większej skłonności do popełniania przestępstw niż obywatele polscy.
- Istotną szansą dla polskiej gospodarki jest imigracja edukacyjna. Obecnie w Polsce studiuje ponad 100 tys. obcokrajowców. Niestety wielu z nich po ukończeniu studiów opuszcza nasz kraj.

2.1 Stan obecny

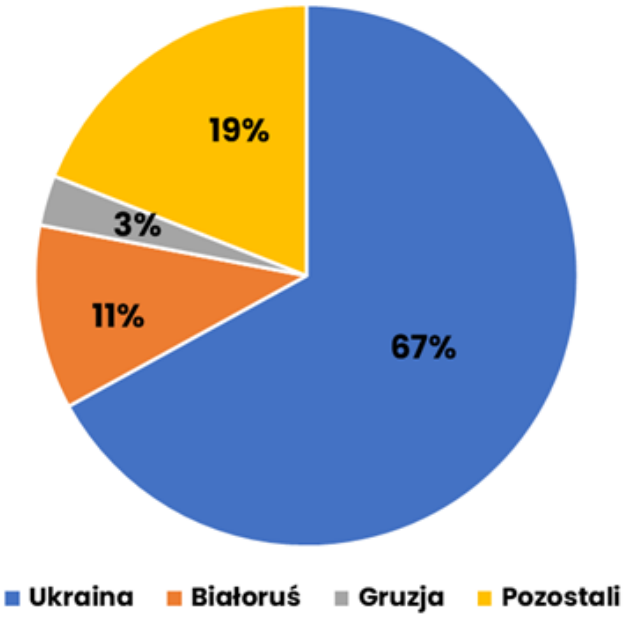
W Polsce w 2024 roku przebywało około 2,5 mln cudzoziemców, co przełożyło się na około 6 proc. populacji[10]. Jest to niewiele, patrząc na Europę Zachodnią, a nasz kraj zmierza w kierunku coraz bardziej restrykcyjnej polityki migracyjnej. Jednocześnie zasiłki socjalne są u nas relatywnie niskie, przez co Polska nie jest najbardziej pożądanym miejscem do osiedlenia się.

Ze względu na bliskość kulturową wielu migrantów, różnice etniczne nie są u nas tak zauważalne jak np. w Niemczech czy we Francji, gdzie wysoki udział w społeczeństwie mają odpowiednio Turcy i Marokańczycy. W Polsce największą grupą etniczną wśród imigrantów są Ukraińcy. Do znaczących mniejszości zaliczają się także Białorusini oraz Gruzini.

[10] Wyliczenia własne na podstawie danych PIE oraz GUS.

Wykres 5. Przestępczość wśród imigrantów w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Polsat News; https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2025-01-09/cudzoziemcy-w-polsce-kto-przewaza-w-statystykach/ (dostęp: 17.09.25).

Pod kategorią „pozostali" kryją się różne odległe nacje. Choć z roku na rok ich przybywa, to liczba w skali kraju jest wciąż niewielka.

Na stały pobyt w naszym kraju w 2024 roku zdecydowało się około **19,5 tys.** cudzoziemców. Zdecydowana większość z nich pochodziła z Europy. Jedynie **10 proc.** osiedleńców przybyło z innego kontynentu.

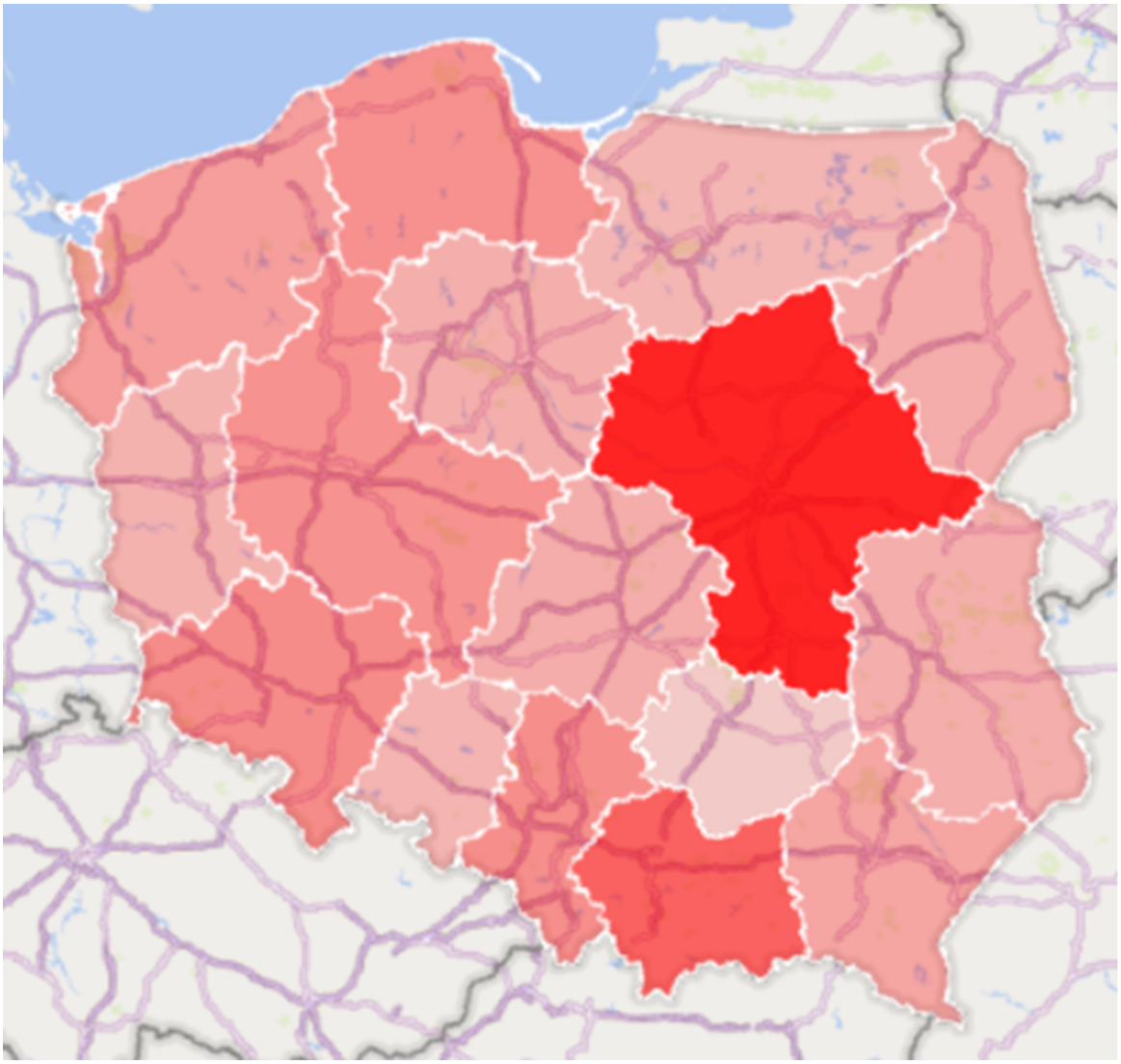
Tabela 2. Region pochodzenie imigrantów na pobyt stały w 2024 roku

Region	Udział migrantów
Europa	90%
Azja	5%
Afryka	1%
Ameryka Pn. i Śr.	4%
Ameryka Południowa	0%
Oceania	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwięcej z nich, bo aż **21 proc.,** wybrało na miejsce osiedlenia Mazowsze. Stosunkowo dużą popularnością cieszą się również: Małopolska, Śląsk, Wielkopolska oraz Pomorze.

Mapa 1. Osiedlenia cudzoziemców na pobyt stały wg województw (2024 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2024 roku w ośrodkach dla cudzoziemców umieszczono prawie 2300 nowych osób.

Dodatkowo należy odnotować, że w Polsce gwałtownie rośnie liczba osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. W 2023 roku wpłynęło niewiele ponad **6 tysięcy** takich wniosków, a w 2024 roku było to już ponad **11 tysięcy**. Najwięcej z nich składali obywatele Ukrainy, a na kolejnych miejscach były osoby pochodzące z Białorusi i Rosji. Presja migracyjna na Polskę dynamicznie rośnie wśród osób pochodzących spoza Europy. Mimo niewielkiej skali, dynamika zmian jest bardzo znacząca, mieszkańcy Afryki Wschodniej

(Erytrea, Somalia i Etiopia) złożyli 7 razy więcej wniosków niż w ubiegłym roku, a obywatele Sudanu aż 10 razy więcej[11].

Jedna sprawa pozostaje kluczowa – czy polski rynek pracy na tym korzysta?

2.2 Imigranci na rynku pracy w Polsce

W Polsce w 2024 roku wskaźnik zatrudnienia wśród osób urodzonych za granicą wyniósł **84,8 proc.**[12] W skali kraju imigranci odpowiadzialni są za około 7 proc. zasobu siły roboczej[13]. Wskaźnik zatrudnienia wśród imigrantów w Polsce jest jednym z najwyższych w Europie. Jak podaje Eurostat, wyższe wartości odnotowano w 2024 roku jedynie na Islandii oraz na Malcie[14].

W Polsce w 2024 roku co czwarte przedsiębiorstwo zatrudniało cudzoziemców.

Jedną z głównych przyczyn zatrudniania obcokrajowców jest duża luka na rynku pracy. PwC szacuje niedobór pracowników w Polsce w 2025 roku na **1,5 mln osób**. Jednocześnie, w ciągu pierwszych czterech miesięcy br. wydano w Polsce ponad **100 tys.** wiz pracowniczych[15]. Głównymi beneficjentami byli obywatele Kolumbii, Filipin oraz Indii.

2.3 Migracja edukacyjna

W Polsce studiuje około **107 tys.** cudzoziemców[16]. W optymalnym scenariuszu dla Polski, osoby z zagranicy kształcą się w najbardziej pożądanych kierunkach, takich jak medycyna czy robotyka. Po ukończeniu nauki, studenci wchodząc na lokalny rynek pracy, wypełniają istniejące luki i przyczyniają się do rozwoju kraju. Wydatki państwa na edukację imigrantów mają na celu podniesienie jakości kapitału ludzkiego oraz zaspokojenie popytu na wykfalifikowanych pracowników. Rzeczywistość wygląda jednak nieco inaczej.

Problemem Polski jest to, że zapewniamy darmową edukację oraz fundujemy stypendia dla zagranicznych studentów, którzy po ukończeniu nauki, wyjeżdżają na Zachód, skuszeni wyższymi zarobkami. Wydajemy pieniądze, jednocześnie pozwalając, aby obce państwa wykorzystały potencjał cudzoziemców wykształconych w Polsce. Funkcjonujące programy, takie jak NAWA, mają na celu poprawę sytuacji. Ich cel to przyciąganie do Polski zagranicznych studentów oraz pracowników akademickich, umożliwienie

---

11 *Aktualne trendy migracyjne w Polsce – analiza danych za 2024 rok*; CPP im. H. Nieć; 2024; Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć » Aktualne trendy migracyjne w Polsce – analiza danych za 2024 rok, (dostęp: 17.09.25).

12 Eurostat; 2025; https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=528672&title=Migrant_integration_statistics_%E2%80%93_labour_market_indicators& (dostęp: 17.09.25).

13 *Co trzeci Polak zawyża liczbę cudzoziemców w Polsce*; 2024; IPE; https://pie.net.pl/co-trzeci-polak-zawyza-liczbe-cudzoziemcow-w-polsce, (dostęp: 17.09.25).

14 Eurostat; 2025; https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=528672&title=Migrant_integration_statistics_%E2%80%93_labour_market_indicators& (dostęp: 17.09.25).

15 MRPiPS: *W cztery miesiące 2025 r. ponad 103 tys. zezwoleń na pracę dla cudzoziemców. Najczęściej dla obywateli Kolumbii, Filipin, Indii i Nepalu*; Infor; 2025; https://kadry.infor.pl/wiadomosci/6984631,mrpips-w-cztery-miesiace-2025-r-ponad-103-tys-zezwolen-na-prace-dla-cudzoziemcow-najczesciej-dla-obywateli-kolumbii-filipin-indii-i-nepalu.html (dostęp: 17.09.25).

16 Szymon Kwapiszewski; *W Polsce jest aż 107 tys. studentów z zagranicy. To szansa czy może zagrożenie?*; Klub Jagielloński; 2025; https://klubjagiellonski.pl/2025/03/18/w-polsce-jest-az-107-tys-studentow-z-zagranicy-to-szansa-czy-moze-zagrozenie/ (dostęp: 17.09.25).

wymian naukowych oraz promocję polskiej kultury[17]. Niestety zasięg tych programów bywa ograniczony.

Dodatkowo mimo dużej skali imigracji edukacyjnej, wciąż wiele strategicznych kierunków kształcenia pozostaje nieobsadzonych, a niekiedy celem migrantów jest jedynie zdobycie statusu studenta, w celu pozyskania korzyści na rynku pracy. Oprócz podjęcia nauki w Polsce, cudzoziemcy muszą widzieć korzyści z „robienia kariery" na miejscu. Dopóki nasz kraj nie będzie oferował konkurencyjnych warunków do rozwoju osobistego, zagraniczni studenci nadal będą nas opuszczać.

Dobra wiadomość jest jednak taka, że nawet jeśli młodzi cudzoziemcy nie podejmują strategicznych kierunków kształcenia, a jedynie korzystają ze statusu studenta na rynku pracy, to, póki zasilają Polską gospodarkę, migracja edukacyjna i tak niesie ze sobą pewne korzyści. Jak podaje NBP, w Polsce cudzoziemcy w latach 2021–2023 odpowiadali za około **18 proc.** wypracowanego wzrostu gospodarczego[18].

2.4 Nielegalna imigracja i przestępczość

Nasz kraj, chcąc utrzymać obecne tempo wzrostu gospodarczego oraz w pełni wykorzystać swój potencjał rozwojowy, musi korzystać z pracy imigrantów, jednakże powinno się to odbywać w sposób przemyślany i odpowiedzialny. Konieczne jest uwzględnienie aspektu bezpieczeństwa i porządku w kraju.

W 2024 roku odnotowano o 339 proc. więcej prób nielegalnego przekroczenia granicy polsko-białoruskiej niż w roku poprzednim[19].

Uszczelnienie wschodniej granicy oraz intensywna praca służb pozwala zapobiegać nielegalnej imigracji oraz przestępczości wśród cudzoziemców, o czym świadczą liczby. Polska pozostaje krajem bezpiecznym w skali Europy. Cudzoziemcy w 2024 roku stanowili około **6 proc.** populacji kraju i łamali prawo rzadziej niż obywatele polscy, ponieważ odpowiadali jedynie za około **5 proc.** przestępstw oraz stanowili **4,2 proc.** populacji więziennej[20].

Jest to sytuacja typowa dla krajów regionu – podobne wartości obserwujemy na Litwie czy na Węgrzech. Z goła odmienne trendy panują w krajach zachodnich takich, jak Niemcy czy Belgia, gdzie cudzoziemcy znacznie częściej łamią prawo niż rdzenni obywatele.

Co ważne, ogólna przestępczość w naszym kraju spada na przestrzeni lat. Jednym z głównych długoterminowych czynników przestępczości jest ubóstwo. Konsekwentne bogacenie się Polaków idzie w parze ze spadkiem przestępczości.

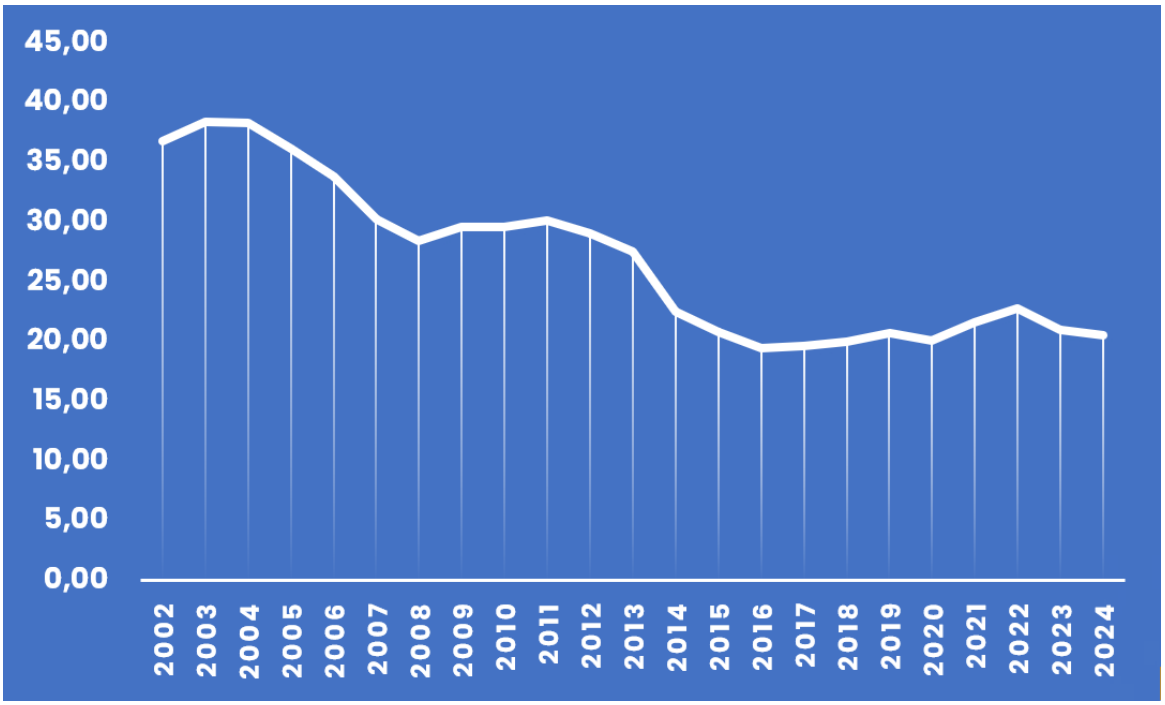
17 NAWA; https://nawa.gov.pl/en (dostęp: 17.09.25).

18 Paweł Strzelecki, Jakub Growiec, Robert Wyszyński; *How Much Are Ukrainian Refugees Contributing to the Polish Economy?*; NBP Working Paper No. 376; 2025; https://static.nbp.pl/publikacje/materialy-i-studia/376_en.pdf (dostęp: 17.09.25).

19 Serhan Cevik; *Lost Generations? Fertility and Economic Growth in Europe*; IMF; 2025; https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2025/03/21/Lost-Generations-Fertility-and-Economic-Growth-in-Europe-565380 (dostęp: 17.07.2025).

20 Dane Komendy Głównej Policji.

Wykres 6. Ilość przestępstw w Polsce / 1000 mieszkańców

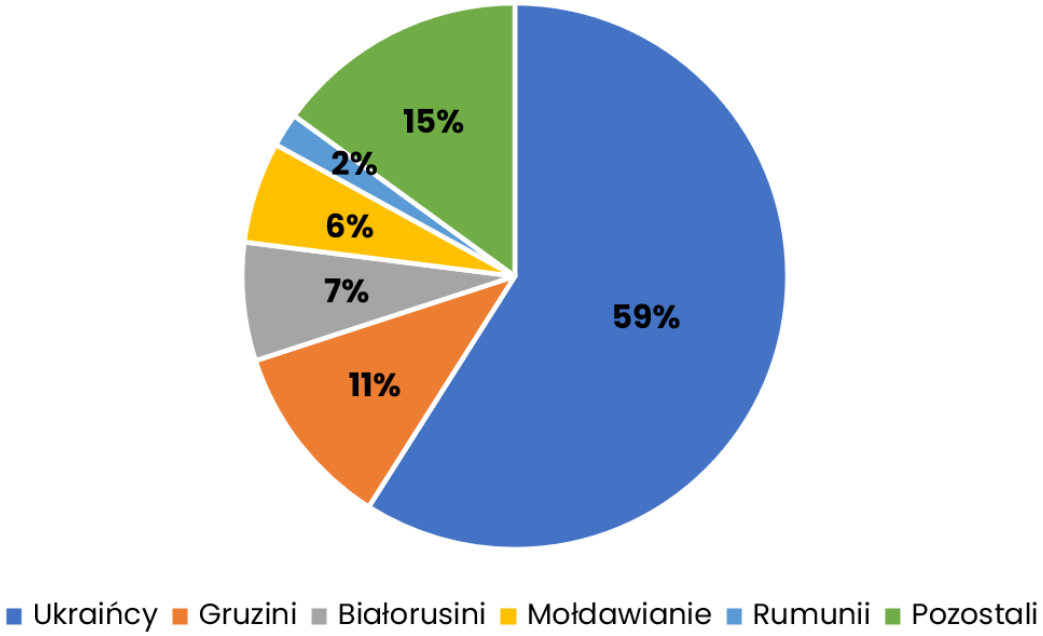
Źródło: opracowanie własne, dane GUS.

Trend spadkowy zaobserwowano również wśród imigrantów przebywających w kraju. Jak podaje Komenda Główna Policji, w 2024 roku odnotowano spadek ilości przestępstw w tej grupie o około **6 proc.** Do najczęstszych incydentów wśród cudzoziemców należą: jazda pod wpływem alkoholu, kradzieże oraz posiadanie narkotyków. Spadek przestępczości wśród imigrantów argumentowany jest intensyfikacją pracy służb. Coraz liczniejsze przypadki deportacji po odbyciu kary wraz z zakazem wjazdu do Strefy Schengen to skuteczna zachęta do przestrzegania prawa[21].

[21] *Mniej obcokrajowców popełnia przestępstwa w Polsce. Duża zmiana w statystykach*; Bankier.pl; 2024; https://www.bankier.pl/wiadomosc/Mniej-obcokrajowcow-popelnia-przestepstwa-w-Polsce-Duza-zmiana-w-statystykach-8863846.html (dostęp: 17.09.25).

Wykres 7. Cudzoziemcy popełniający przestępstwa w Polsce, wg kraju pochodzenia 2024

Źródło: opracowanie własne, dane z Komendy Głównej Policji.

Porównując ilość przestępstw i udział w populacji kraju danej grupy migrantów, korzystnie wypadają Białorusini oraz Ukraińcy. Przedstawiciele obu tych nacji stanowią łącznie **78 proc.** cudzoziemców przebywających w Polsce. Jednocześnie odpowiadają oni jedynie za **66 proc.** wszystkich przestępstw popełnionych przez obcokrajowców. Zdecydowanie niekorzystnie wypadają na tym tle Gruzini. Przybysze z Kaukazu, stanowiący jedynie **3 proc.** populacji, odpowiadają aż za 11 proc. przestępstw popełnionych przez cudzoziemców[22].

Podsumowując, w 2024 roku statystycznie na 1000 osób popełniono 20 przestępstw, z czego średnio za jedno odpowiadał cudzoziemiec. Dla porównania w 2015 roku, kiedy imigranci stanowili jedynie **0,3 proc.** populacji, odnotowano prawie identyczną ilość przypadków łamania prawa[23].

[22] Stan na 2024 rok.

[23] Praca zbiorowa; *Nowe obszary docelowe w migracji z Ukrainy do Polski. Przypadek Bydgoszczy i Wrocławia na tle innych miast.;* Ośrodek Badań nad migracjami; 2019; https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2019/11/WP118176.pdf (dostęp: 17.09.25).

ROZDZIAŁ III

WYNIKI BADANIA
Co wpływa na przestępczość wśród imigrantów?

- Największym udziałem cudzoziemców w populacji więziennej charakteryzują się kraje takie jak Szwajcaria (**71,2 proc.**) czy Grecja (**56,8 proc.**), zaś najmniejsze wartości obserwujemy w Bułgarii (**3,9 proc.**) oraz w Polsce (**4,2 proc.**).
- Wyniki badań sugerują, że relatywnie wysokie wydatki socjalne nie mają wpływu na spadek przestępczości wśród cudzoziemców, a może być wręcz przeciwnie.
- Zwiększone nakłady na organizacje porządku publicznego, skuteczne egzekwowanie mechanizmu deportacji oraz ochrona granic, to środki skutecznie obniżające przestępczość imigrantów.
- Walka z bezrobociem czy ułatwienia w dostępie do rynku pracy zmniejszają motywację do łamania prawa.

O tym, że napływ imigrantów wiąże się ze wzrostem niektórych rodzajów przestępstw, mówią już włoskie badania, bazujące na wskaźnikach z lat 90. Badacze wskazują na wzrost przypadków niszczenia mienia, rozbojów czy kradzieży, towarzyszący napływowi cudzoziemców[24]. Do podobnych wniosków doszli niemieccy badacze, dodając do zestawienia przestępstw, te z użyciem przemocy. Analizując okres 2014–2015 dodatkowo zauważyli efekt łamania prawa przez zagranicznych przybyszów z opóźnieniem, tzn. nie w roku przyjazdu, a w latach późniejszych[25]. W przypadku obu wspomnianych badań, wykorzystywano próbę danych przekrojowo – czasowych z uwzględnieniem efektów stałych jednostki obserwacji, w naszym modelu postępujemy podobnie.

3.1 Zmienne wykorzystane w badaniu

Podejmujemy próbę diagnozy czynników wpływających na przestępczość wśród imigrantów. Celem badania jest wyłonienie powiązanych z nią aspektów. W tym celu zbieramy dane przekrojowo – czasowe, dotyczące poniższych wskaźników, zebrane wartości pochodzą z okresu 2010–2023 z 29 europejskich krajów.

Bierzemy pod uwagę wszystkie kraje Unii Europejskiej z wyjątkiem Malty. Zestawienie uzupełniamy, dodając obserwacje z Norwegii, Szwajcarii oraz Wielkiej Brytanii. Pomijamy kraje europejskie, w których saldo migracji jest ujemne takie, jak Białoruś, Ukraina czy wiele państw bałkańskich, ponieważ nie są one wystawione na presję migracyjną. Rosja mimo dodatniego salda przepływu ludności (głównie dzięki imigracji z państw Azji Centralnej), nie zostaje uwzględniona z uwagi na ograniczony dostęp do danych statystycznych.

[24] Praca zbiorowa; *Do Immigrants Cause Crime?*; Journal of the European Economic Association; Volume 10; Issue 6; Pages 1318–1347; 2012; https://academic.oup.com/jeea/article-abstract/10/6/1318/2299419 (dostęp: 17.09.25).

[25] Martin Lange; Katrin Sommerfeld; *Do refugees impact crime? Causal evidence from large-scale refugee immigration to Germany*; IDEAS; 2024; https://ideas.repec.org/a/eee/labeco/v86y2024ics0927537123001410.html (dostęp: 17.09.25).

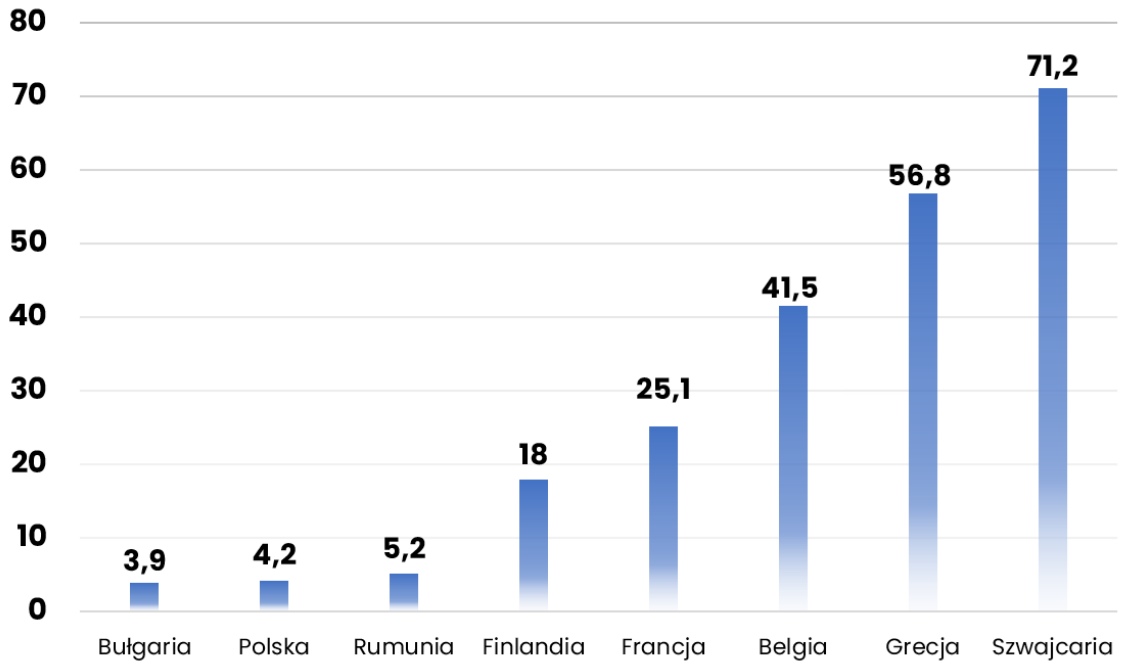
W ten sposób uzyskujemy odpowiednią próbę statystyczną, ponad 400 obserwacji w formie danych panelowych. Zestawienie nie zawiera państw z innych kontynentów, ponieważ kraje takie jak Kanada, Australia czy Nowa Zelandia mierzą się z inną strukturą imigracji niż Europa. Z oczywistych względów nielegalne przekroczenie granic Australii jest trudniejsze, niż ma to miejsce w przypadku Unii Europejskiej. Brak silnej presji na ochronę granic umożliwia im prowadzenie polityki ukierunkowanej na asymilację legalnych przybyszów, bez ponoszenia wysokich kosztów. W Stanach Zjednoczonych analiza wymagałaby wejścia na poziom stanowy – polityka migracyjna w Kalifornii jest zupełnie inna niż np. w Teksasie.

Wskaźniki analizowane w badaniu:

- **Udział procentowy cudzoziemców w populacji więziennej** – zmienna objaśniana; wybieramy ten wskaźnik, aby skupić się na poważnych przestępstwach. Dane na temat przestępstw popełnionych przez imigrantów, zwłaszcza tych nielegalnych, są mało dostępne, zazwyczaj podział sprawców w statystykach dotyczy jedynie obywatelstwa. Uważamy, że udział w populacji więziennej jest lepszy niż wskaźnik ogółu przestępstw popełnionych przez cudzoziemców, ponieważ w większym stopniu dotyczy imigrantów, a w mniejszym np. turystów.
- **Odsetek PKB wydawany na świadczenia socjalne** – pokazanie skutków rozbudowanej polityki socjalnej, która w założeniu ma poprawiać status materialny mieszkańców, zmniejszając motywację do łamania prawa. Z drugiej strony sceptycy wskazują, że rozbudowana polityka socjalna przyciąga niepożądanych cudzoziemców, bardziej skłonnych do łamania prawa.
- **Odsetek PKB wydawany na utrzymanie porządku publicznego** – w założeniu wzrost takich wydatków ma poprawiać jakość instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.
- **Stopa bezrobocia** – wiele opracowań naukowych wskazuje stopę bezrobocia jako główny motywator popełniania przestępstw. Nie inaczej może być w kontekście imigrantów. Jeśli o pracę jest ciężko, to łatwo sobie wyobrazić, że frustracja popycha ludzi do wkroczenia na przestępczą drogę.
- **Udział procentowy imigrantów w populacji** – chcemy zbadać, czy duże skupiska ludności obcej w danym kraju sprzyjają łamaniu lokalnego prawa przez nich.
- **Ilość deportacji** – chcemy zbadać, czy częstsze deportacje naprawdę redukują przestępczość wśród cudzoziemców. Przypuszczamy, że jeśli istnieje duże ryzyko wydalenia z kraju, dana osoba może być mniej skłonna do łamania prawa. Potwierdzają to wspomniane wcześniej doniesienia służb amerykańskich, jednakże warto zweryfikować, czy jest to jedynie lokalne zjawisko, czy może istnieje szerszy trend. Aby wielkość była łatwo porównywalna z wartościami procentowymi, wskaźnik pokazujemy w postaci logarytmu naturalnego.
- **Wszystkie wspomniane zmienne** umieszczamy również w drugiej potędze, ponieważ ich wpływ na zmienną objaśnianą nie musi być liniowy.

Wykres 8. Udział procentowy cudzoziemców w populacji więziennej wybranych krajów (2023 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

3.2 Konstrukcja modelu

W analizie danych panelowych rozważamy model efektów stałych lub efektów losowych. Wskazują one na indywidualny charakter jednostki obserwacji w przypadku danego kraju. Przykładowo Cypr to mała wyspa, gdzie w oczywisty sposób odsetek cudzoziemców w więzieniach będzie wyższy niż w dużym kraju o większej populacji, jak np. Niemcy. Dane potwierdzają konieczność wzięcia pod uwagę efektu stałego kraju obserwacji. W latach 2010–2023 udział cudzoziemców w populacji więziennej wzrósł na Cyprze z **44,6 proc.** do **56,8 proc.**, a w Niemczech z **30 proc.** do **35 proc.**[26]. Dla kontekstu warto dodać, iż, udział cudzoziemców w tych krajach wyniósł w 2023 roku odpowiednio: Cypr – **24,2 proc.**, Niemcy – **17,4 proc.**[27].

Wyboru formy modelu dokonujemy za pomocą testu Hausmana. Wyniki wskazują na możliwość zastosowania modelu efektów losowych, który odznacza się większą efektywnością[28]. Następnie, w celu uproszczenia, eliminujemy niektóre zmienne objaśniające metodą zmodyfikowanego R^2. Finalnie otrzymujemy model efektów losowych o stopniu dopasowania **82 proc.**

[26] Statistisches Bundesamt; World Prison Brief.
[27] Deststis; Proces Praski; Bank Światowy.
[28] Mniejsza wariancja estymatorów. Test Hausmana potwierdza brak korelacji między efektami losowymi a innymi zmiennymi.

Oznaczenie	Zmienna	Parametr przy zmiennej	Istotność statystyczna*
X_1	PKB na wydatki socjalne (%)	- 1,65	Nie
X_1^2	Kwadrat zmiennej powyżej	0,06	Nie
X_2	PKB na porządek publiczny (%)	73,96	Tak
X_2^2	Kwadrat zmiennej powyżej	- 18,80	Tak
X_3	Kwadrat liczby deportacji**	- 0,06	Tak
X_4	Imigranci w populacji (%)	2,37	Tak
X_4^2	Kwadrat zmiennej powyżej	- 0,01	Tak
X_5	Stopa bezrobocia (%)	0,26	Tak
Y	Imigranci w populacji więziennej (%)		

* Przyjęty poziom istotności 5 proc.
** Logarytm naturalny liczby deportacji podniesiony do kwadratu.

Równanie modelu:

$$Y = -60{,}47 + 0{,}06\,X_1^2 - 1{,}65\,X_1 - 18{,}80\,X_2^2 + 73{,}96\,X_2 - 0{,}06\,X^3 - 0{,}01\,X_4^2 + 2{,}37\,X_4 + 0{,}26\,X_5 + \text{składnik jednostkowy} + \text{efekt losowy}$$

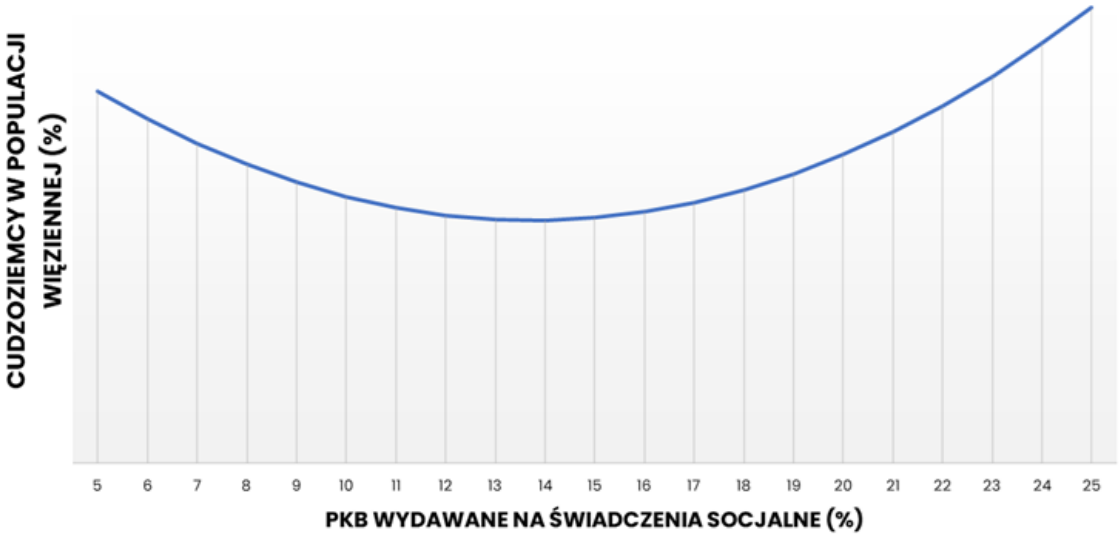
3.3 Wnioski z badania

Wszystkie obserwacje wynikające z modelu zawężone są do odpowiedniej dziedziny tak, aby nie rozważać sytuacji abstrakcyjnych, np. wydatków na porządek publiczny na poziomie połowy PKB czy warunków pełnego bezrobocia. Wszystkie prezentowane zależności powstały na podstawie wyliczonego modelu. Dla uproszczenia w omawianych wynikach terminem „przestępczość" będziemy określać w domyśle występki karane więzieniem, z pominięciem drobnych wykroczeń itp.

Wydatki na świadczenia socjalne

Model wykazuje na brak istotnego wpływu wydatków socjalnych na przestępczość wśród imigrantów (karaną więzieniem). Nie ma dowodu na to, że wysokość świadczeń socjalnych istotnie wpływa na redukcję ilości przypadków łamania prawa przez cudzoziemców. Jednakże, przy uwzględnieniu innych zmiennych, zależność wynikająca z modelu wygląda następująco:

Wykres 9. Wydatki socjalne vs. przestępczość cudzoziemców

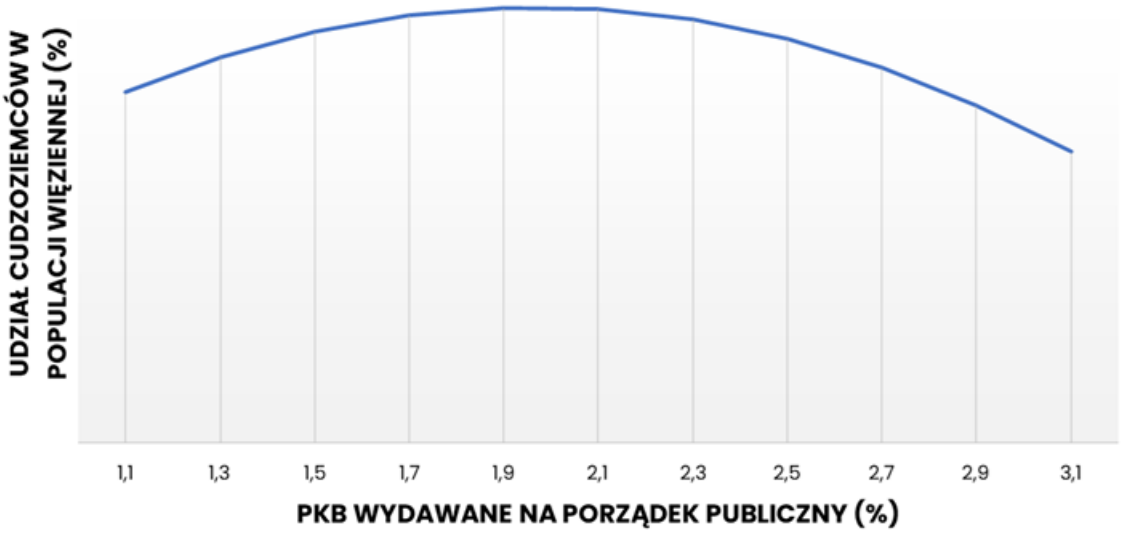

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Wydatki na świadczenia socjalne na poziomie około **14 proc.** PKB, minimalizują przestępczość wśród imigrantów. Są to wartości typowe dla państw takich jak: Chorwacja, Czechy czy Estonia. Lekko poniżej tej wartości znajdują się Cypr czy Węgry[29]. Z drugiej strony w krajach takich jak Szwecja, Włochy, Francja czy Niemcy wydaje się ponad **20 proc.** PKB na świadczenia socjalne. W ich kontekście motywowanie ich chęcią przeciwdziałania przestępczości wśród imigrantów jest nieuzasadnione, a cięcia budżetowe w tym zakresie wydają się być lepszym rozwiązaniem. Potwierdza to w pewnym stopniu tezę o tym, że wysoka zapomoga socjalna przyciąga osoby bardziej skłonne do łamania prawa, które stronią od uczciwej egzystencji w społeczeństwie.

[29] Badania nie wykazują istotnego wpływu wydatków socjalnych na udział imigrantów w populacji więziennej. Zaobserwowany związek istnieje w oparciu o inne parametry umieszczone w modelu, celem uzyskania najlepszego dopasowania danych do rzeczywistości.

Wykres 10. Wydatki na porządek publiczny vs. przestępczość cudzoziemców

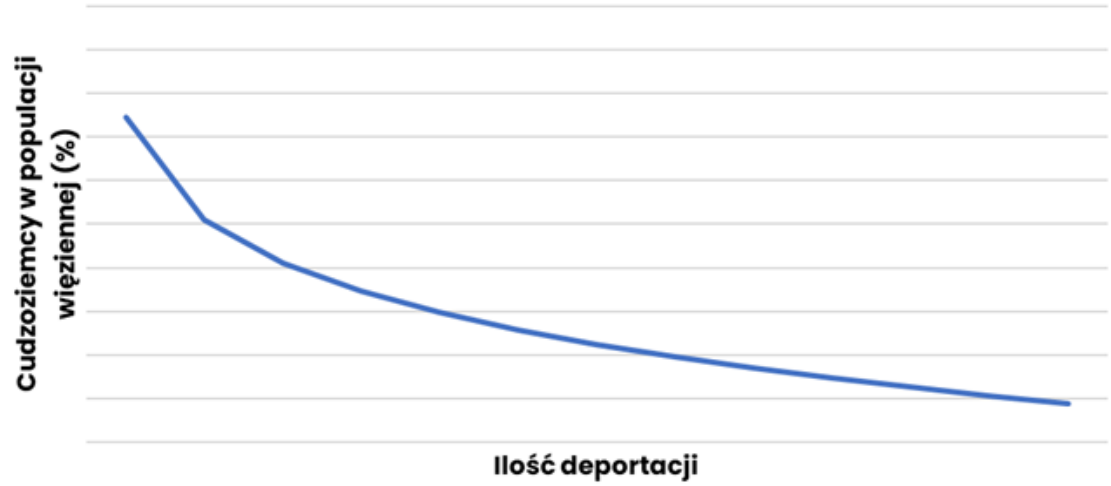

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Wydatki na porządek publiczny

W większości państw wydatki na utrzymanie porządku publicznego wynoszą **od 1 do 3 proc. PKB**. W 2023 roku spośród badanych krajów najwięcej na tym polu wydała Rumunia (w relacji do dochodu). Na funkcjonowanie służb takich jak policja wydano **2,7 proc. PKB**, odnotowano **5,2 proc.** cudzoziemców w populacji więziennej przy wartości **0,9 proc.** obcokrajowców w społeczeństwie krajowym. Wysokie wydatki na organizacje porządku publicznego, rzędu około **2 proc.**, pozwalają skutecznie przeciwdziałać przestępczości wśród imigrantów.

Wykres 11. Liczba deportacji vs. udział imigrantów w populacji więziennej

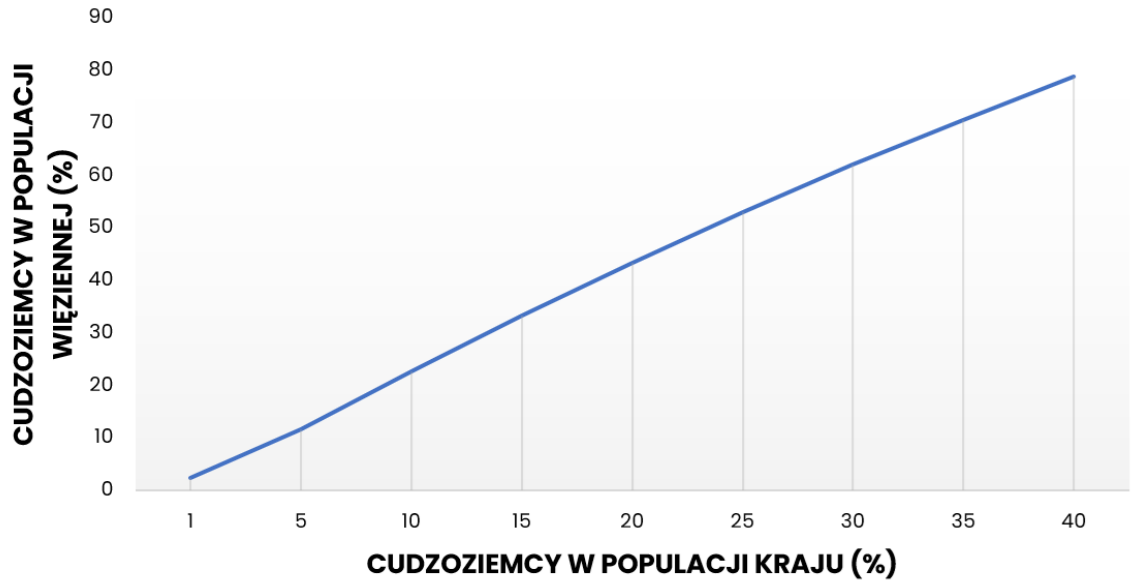
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.
Ilość deportacji ujęta jest w postaci logarytmu naturalnego podniesionego do kwadratu. Z powodu takiego przekształcenia rezygnujemy z ukazania osi wartości, główną wartością dodaną jest wizualizacja zaobserwowanego trendu.

Mechanizm deportacji

Na Wykresie 11 celowo pominięto jednostki na osiach z uwagi na przekształcenie liczby deportacji w modelu w celu lepszego dopasowania do innych zmiennych. Kluczowy w tym przypadku jest trend. Duża ilość deportacji zmniejsza przestępczość wśród cudzoziemców.

Powszechną praktyką w wielu krajach jest deportowanie osób skazanych po odbyciu kary. Nasze wyliczenia potwierdzają doniesienia zza oceanu. Konsekwentne stosowanie tego mechanizmu wobec osób, które ukończyły odbywanie wyroku, zmniejsza przestępczość wśród cudzoziemców.

Wykres 12. Populacja cudzoziemców w kraju vs. ich udział w populacji więziennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Diaspora cudzoziemców

Przy innych wartościach niezmienionych wzrost imigrantów w populacji nieproporcjonalnie mocno zwiększa ich udział w populacji więziennej. Tworzenie się dużych skupisk cudzoziemców w niektórych przypadkach może gwałtownie wpłynąć na przestępczość. Trend ten obserwujemy zwłaszcza w krajach, które ściągają imigrantów z państw odmiennych kulturowo.

W 2023 roku w Szwecji imigranci stanowili 20 proc. społeczeństwa, ale już 37 proc. populacji więziennej, a we Włoszech odpowiednio 12,5 proc. ludności i 37,4 proc. osób osadzonych. Z drugiej strony na Łotwie osoby nieposiadające obywatelstwa stanowiły 16,2 proc. populacji kraju i jedynie 12,2 proc. wśród osadzonych.

Na Łotwie znaczną część ludności nie posiadającej obywatelstwa tego kraju stanowią etniczni Rosjanie przebywający tam od czasów ZSRR, którzy cechują się niską skłonnością do łamania prawa. Podobnie jest w Polsce, gdzie ilość cudzoziemców w więzieniach to **4,2 proc**., przy ich udziale w populacji wynoszącej około **6 proc.**

Stopa bezrobocia

Model potwierdza teorię, że wzrost liczby bezrobotnych sprzyja rozwojowi przestępczości. Wyniki badań wskazują, iż wzrost bezrobocia o **1 proc.** przekłada się średnio na wzrost udziału cudzoziemców w populacji więziennej o **0,26 proc.** Tam, gdzie trudniej jest znaleźć pracę, ilość przypadków łamania prawa wzrasta i dotyczy to również imigrantów. Jest to grupa, dla której ten wzrost może być bardziej dotkliwy niż dla rdzennej ludności, ponieważ zajmują oni zwykle stanowiska niższego szczebla, których w pierwszej kolejności dotyczą redukcje w zatrudnieniu. Ułatwienia w dostępie do rynku pracy, stabilne zatrudnienie, a także niwelowanie przeszkód biurokratycznych, powinny zmniejszać częstotliwość aktów łamania prawa przez cudzoziemców.

Obecnie, mimo otwartości polskiego rynku na zagranicznych pracowników, system pozostawia wiele do życzenia. Czas na rozpatrywanie wniosków dot. wiz pracowniczych znacznie się różni w zależności od województwa i w skrajnych przypadkach może wynieść nawet rok. Dodatkowo procedura nie jest ustandaryzowana, więc w wielu przypadkach decyzja zależy od indywidualnej interpretacji urzędnika. Dodatkowo mimo częściowej cyfryzacji procesu, działalność systemu nie jest pozbawiona awarii[30].

[30] Cezary Bachański, Kamil Rybak, *Bariery biurokratyczne i kulturowe w zatrudnianiu cudzoziemców w Polsce*, Warsaw Enterprise Institute 2024, https://wei.org.pl/2024/aktualnosci/admin/raport-bariery-biurokratyczne-i-kulturowe-w-zatrudnianiu-cudzoziemcow-w-polsce, (dostęp: 17.09.25).

ROZDZIAŁ IV

Strategie w polityce migracyjnej różnych państw

- W kręgach państw zachodnich obserwujemy ogólny trend odchodzenia od liberalnej polityki imigracyjnej na rzecz wzmożonych kontroli oraz zwiększenia wydatków na ochronę granic i zapewnienie bezpieczeństwa.
- W Stanach Zjednoczonych odnotowano spadek przestępczości na skutek wzmożonych działań służb oraz licznych deportacji cudzoziemców.
- Wielka Brytania stawia na walkę z nielegalnym zatrudnianiem migrantów, wprowadzając dotkliwe kary dla przedsiębiorstw oraz osób wynajmujących kwatery nielegalnym przybyszom.

4.1 Nurty lewicowe

W przestrzeni publicznej dominuje wiele poglądów na temat migracji. W zasadzie, ile stronnictw na scenie politycznej, tyle strategii. Roboczo dzielimy je na nurty „prawicowe" oraz „lewicowe" w oparciu o przynależność ideową reprezentujących je ugrupowań.

W świetle nurtów liberalnych w odpowiedzi na napływ cudzoziemców oraz późniejsze problemy z ich asymilacją i nierzadko wzrost przestępczości, proponuje się rozwiązania natury socjalnej. Przyczyn problemów z imigracją dopatruje się tutaj w złej sytuacji materialnej, ograniczonym dostępnie do legalnej pracy czy kiepskiej edukacji, a proponowane rozwiązania bazują na tych płaszczyznach.

Kwestią budzącą największe emocje jest zapomoga socjalna dla cudzoziemców. W zależności od kraju mowa tu o pieniądzach na start, dopłatach do mieszkania lub ulgach w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne. Główną motywacją tych działań jest redukcja kosztów życia oraz poprawa sytuacji materialnej przybyszów.

W podobnym tonie utrzymuje się kwestia budowy ośrodków integracyjnych, gdzie cudzoziemcom zapewnia się dach nad głową oraz wyżywienie. Do takich osób kierowane mogą być grupowe oferty zatrudnienia np. w porozumieniu z większymi przedsiębiorstwami, które są skłonne zaoferować dużą ilość wakatów na stanowiskach niższego szczebla. Podczas przebywania w ośrodku cudzoziemcom oferowane są kursy językowe oraz inne usługi edukacyjne. Większość tego typu postulatów opiera się na założeniu dobrowolnego korzystania przez imigrantów z ofert pracy oraz edukacji.

Kolejną koncepcją jest inicjatywa łączenia rodzin. Działanie polega na ułatwieniu wjazdu do kraju krewnym osoby, która już przebywa na miejscu. Ostatnim poglądem wartym wyróżnienia jest inicjatywa legalizacji pobytu nielegalnych imigrantów, osób *de facto* już obecnych w społeczeństwie w celu poprawy dostępu do rynku pracy i usług publicznych.

4.2 Nurty prawicowe

W podejściu stronnictw prawicowych do migracji dominują wątki związane z bezpieczeństwem, porządkiem publicznym oraz uszczelnianiem granic. Po pierwsze kładziony jest nacisk na walkę z nielegalną imigracją. W związku z tym proponowane są różne rozwiązania od dofinansowania służb, przez nasilenie mechanizmu demokracji, po budowę zapór na granicach zewnętrznych UE.

Ugrupowania prawicowe postulują redukcję wydatków socjalnych na rzecz imigrantów w celu zmotywowania ich do podjęcia pracy. Bogata oferta świadczeń społecznych postrzegana jest jako motywator przyjazdu dla osób niepożądanych, które nie chcą się asymilować ani uczestniczyć w rynku pracy.

To właśnie integracja społeczna przybyszów uważana jest za kluczową. Mowa tutaj o nauce języka czy zaakceptowaniu norm lokalnej kultury. Konkretnymi przykładami działań w tym kierunku są obowiązkowe egzaminy językowe, sprzeciw wobec manifestacji kulturowo-religijnych na ulicach czy zakaz noszenia ubrań zakrywających twarz w miejscach publicznych, choć motywacją tego ostatniego poglądu są również kwestie bezpieczeństwa.

Tyle w teorii, a jak to wygląda w praktyce w różnych krajach?

Przyjrzyjmy się sytuacji państw najczęściej wymienianych w czasie debaty o migracji. Opisujemy sytuacje krajów z podobnego kręgu kulturowego, w których owe zjawisko jest najbardziej widoczne. Naszym celem jest wskazanie, jak wyróżnione wyżej modele funkcjonują w praktyce, na konkretnych przykładach. Chcemy sprawdzić jak podejście do imigracji różni się między Europą Zachodnią a krajami Ameryki Północnej i czy obserwujemy jakiś globalny trend.

4.3 Wielka Brytania

Do Zjednoczonego Królestwa w samym tylko 2023 roku nielegalnie przedostało się około **45 tys.** ludzi. Napływ tego typu imigrantów to poważny problem dla lokalnych pracowników. W wielu przypadkach nielegalni imigranci nie płacą podatków i godzą się na niższe wynagrodzenia, niż wynikałoby to z litery prawa. Podobny problem obserwowany jest w wielu krajach zachodnich.

Z początkiem 2024 roku wprowadzono w Wielkiej Brytanii podwyżki kar dla zatrudniających „na czarno" imigrantów. Zmiana jest znacząca – **45 tys.** funtów w przypadku pierwszego wykroczenia oraz kolejne grzywny za każdy kolejny przypadek. Dodatkowo z wysoką karą będą się mierzyć również osoby wynajmujące mieszkanie takim osobom[31].

4.4 Stany Zjednoczone

W kontekście polityki imigracyjnej USA na myśl przychodzi jedno słowo – deportacje. Administracja prezydenta Trumpa kładzie nacisk na walkę z nielegalną imigracją, zwiększając nakłady pieniężne na ochronę granic oraz służby porządkowe.

[31] *Zatrudnianie nielegalnych migrantów i wynajmowanie im mieszkań. Wielka Brytania drastycznie zaostrza kary*, PAP, 2023, https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1605752%2Czatrudnianie-nielegalnych-migrantow-i-wynajmowanie-im-mieszkan-wielka, (dostęp: 17.09.25).

Od czasu powrotu Donalda Trumpa do Białego Domu aresztowano ponad 300 tys. nielegalnych imigrantów, w tym deportowano 240 tys.[32].

Departament Bezpieczeństwa Krajowego (ang. Department of Homeland Security, DHS) jasno wskazuje na związany z tym spadek przestępczości w największych miastach kraju. W 2025 roku liczba zabójstw spadła o **17 proc.,** a napaści z użyciem broni o **21 proc.** Urzędnicy twierdzą, że podejmowane działania wymierzone są głównie w „niepożądanych" imigrantów. Mowa tutaj o osobach skazanych za najcięższe przestępstwa takie, jak zabójstwa czy przestępstwa na tle seksualnym. Działania służb mają koncentrować się na tzw. „sanctuary cities". Dużych ośrodkach miejskich, gdzie relatywnie łatwo znaleźć schronienie lub po prostu wtopić się w tłum[33].

4.5 Kanada

Kanada przoduje w przyjmowaniu imigrantów, rok rocznie ustalając ich liczbę. Jeszcze w 2022 roku władze planowały przyjmowanie 500 tys. cudzoziemców rocznie. W Kanadzie funkcjonuje system punktowy, oceniający atrakcyjność ekonomiczną migranta. Bierze się w nim pod uwagę kwalifikacje aplikanta oraz potrzeby lokalnego rynku pracy. Na tej podstawie przyznawane są wizy, jednakże system jest uporządkowany jedynie w teorii. Obywatele oczekują zmian w podejściu do imigracji, ponieważ skala zjawiska wymyka się spod kontroli.

W 2019 roku 40 proc. obywateli Kanady uważało, że liczba osób „niebiałych" w społeczeństwie jest zbyt duża[34].

W odpowiedzi na nastroje społeczne, w 2025 r. zmieniono kwotę cudzoziemców, których planuje się przyjąć z 500 tys. do 395 tys., a w kolejnych latach ta liczba ma być sukcesywnie zmniejszana. W ostatnim czasie rośnie także liczba osób nielegalnie przedostających się z USA do Kanady. Aby przeciwdziałać temu zjawisku, rząd planuje przeznaczyć około 1,3 mld USD na wzmocnienie ochrony granic[35].

4.6 Niemcy

Nasi zachodni sąsiedzi intensywnie próbują załatać luki na rynku pracy, otwierając się na specjalistów z zagranicy. Niemcy, podobnie jak Kanada, prowadzą punktowy program selekcji imigrantów (dotyczący osób spoza UE), w oparciu o wykształcenie, wiek czy znajomość języka. System ma na celu przyjęcie wartościowych przybyszów przy

---

32 Virginia Allen; *New Data Shows Arrests of Criminal Illegal Aliens Have Made a 'Real Impact on Public Safety,' DHS Official Announces*; The Daily Signal; 2025, https://www.dailysignal.com/2025/07/28/exclusive-dhs-celebrates-falling-crime-rates-amid-removal-of-worst-of-the-worst-criminal-illegal-aliens/?utm_source=TDS_Email&utm_medium=email&utm_campaign=virginia-schools-face-ultimatum-over-transgender-policies&_bhlid=73876784034867df7b45698e42fd09ec409529a1, (dostęp: 17.09.25).

33 Ibidem.

34 *Increased Polarization on Attitudes to Immigration Reshaping the Political Landscape in Canada*; Ekospolitics; 2019; https://www.ekospolitics.com/index.php/2019/04/increased-polarization-on-attitudes-to-immigration-reshaping-the-political-landscape-in-canada, (dostęp: 17.09.25).

35 Holly Cabrera; *Dozens of asylum seekers intercepted crossing into Quebec from U.S. in back of truck*; CBS; 2025; https://www.cbc.ca/news/canada/montreal/asylum-seekers-illegal-crossing-quebec-1.7600994 (dostęp: 17.09.25).

jednoczesnym wyeliminowaniu osób niepożądanych. Dla osób z Bałkanów Zachodnich wprowadzono dodatkową serię ułatwień w dostępie do lokalnego rynku pracy. W Niemczech wskaźnik zatrudnienia wśród osób urodzonych za granicą wynosi **72,5 proc.**[36].

Jednocześnie Niemcy słynący z liberalnego podejścia do imigracji, stopniowo zaostrzają swoją politykę. Po latach trwania na stanowisku, że prowadzona strategia „otwartych drzwi" jest słuszna, rządzący zaczynają się z niej wycofywać. W 2025 roku zawieszono na dwa lata program łączenia rodzin dla uchodźców o częściowym prawie do azylu[37]. Rośnie także liczba deportacji. Tylko w pierwszych trzech miesiącach 2025 roku wydalono z kraju ponad **6 tys. osób**.

[36] Eurostat; 2025; https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=528672&title=Migrant_integration_statistics_%E2%80%93_labour_market_indicators&, (dostęp: 17.09.25).

[37] *Niemcy zaostrzają prawo dotyczące uchodźców. „Imigracja też musi mieć swoje granice"*; Bankier.pl; 2025; https://www.bankier.pl/wiadomosc/Niemcy-zaostrza-prawo-dotyczace-uchodzcow-Imigracja-tez-musi-miec-swoje-granice-8968932.html, (dostęp: 17.09.25).

PODSUMOWANIE

Warsaw Enterprise Institute wskazuje na nieubłaganą potrzebę odpowiedzi na rosnący kryzys demograficzny w kraju. Wymagane będzie zawarcie pewnego rodzaju kompromisu na tym polu. Stoimy przed wyborem – albo będziemy się dalej rozwijać, korzystając z pracy cudzoziemców, albo obecne niedobory kapitału ludzkiego dadzą o sobie znać. Aby podejść do tematu racjonalnie, przede wszystkim powinniśmy wyciągnąć wnioski z doświadczeń państw zachodnich, które stoją przed podobnym dylematem. Poddajemy krytycznej analizie zarówno poglądy lewicowe, jak i prawicowe, nie opowiadając się w ciemno po żadnej ze stron.

Jedną z głównych zmian w polityce migracyjnej jest wchodzący w życie od 2026 roku Europejski Pakt o Azylu i Migracji. Wprowadza on mechanizm solidarnościowy, mający na celu pomoc dla krajów zmagających się z nadmiarem cudzoziemców. Wsparcie ze strony państw członkowskich może mieć różny charakter m.in. relokacyjny czy finansowy. W świetle ustaleń dokumentu państwa zmagające się z największą ilością cudzoziemców, mogą występować o redukcję lub całkowite zwolnienie z należności solidarnościowych wobec innych krajów. Pakt nie nakłada wymogów na wysokość zasiłków socjalnych, dlatego tym bardziej wątpliwy jest sens ich rozbudowy.

Wiele osób widzi zagrożenie w mechanizmie relokacyjnym, jednocześnie nie godząc się na wsparcie finansowe innych państw wspólnoty. Kraje zachodnie przez lata były otwarte na masową imigrację, a teraz odbija im się to czkawką. Mówiąc kolokwialnie, czemu mamy płacić za to, że Włosi nie potrafią upilnować własnych granic?

W świetle tych obaw, warto pochylić się nad strukturą imigrantów w Polsce. Nasz kraj jest pod stałą presją migracyjną przez kryzys na granicy białoruskiej. Dodatkowo przyjęliśmy dużą liczbę Ukraińców po wybuchu wojny w 2022 roku. W oparciu o argumenty przyjęcia znacznej liczby uchodźców wojennych oraz dużej presji na ochronę granicy z Białorusią, Polska będzie mogła ubiegać się o zwolnienie z należności solidarnościowych, które budzą takie obawy wśród części społeczeństwa. Co więcej, nie obserwujemy gwałtownego spadku poziomu bezpieczeństwa, dlatego zaostrzenie kursu wobec imigrantów z Ukrainy czy Białorusi może skutkować zastąpieniem ich relokowanymi imigrantami afrykańskiego pochodzenia z zachodu.

Ukraińcy w Polsce mają wskaźnik zatrudnienia zbliżony do Polaków, a ilość popełnianych przez nich przestępstw jest niższa niż wskazywałby ich udział w populacji. Stanowią 67 proc. wszystkich cudzoziemców, a odpowiadają za 59 proc. przestępstw popełnionych przez obcokrajowców. Podobne pozytywne wskaźniki cechują obywateli Białorusi. Osoby bliskie kulturowo, posługujące się podobnym językiem, mają większe szanse na udaną asymilację. Jednakże mowa tutaj o stwarzaniu dobrych warunków do podjęcia pracy czy edukacji, a nie o uczynieniu z Polski celu imigracji socjalnej.

Warsaw Enterprise Institute opowiada się przeciwko rencie socjalnej dla cudzoziemców. Zamiast wydatków socjalnych, proponujemy ułatwienia w dostępie do legalnego zatrudnienia tak, aby cudzoziemcy mogli w łatwy sposób zadbać o swój stan posiadania, nie obciążając budżetu państwa. Nie możemy dokładać do imigracji. Powinniśmy na niej korzystać.

Warsaw Enterprise Institute rekomenduje:

- **Brak specjalnych świadczeń socjalnych** – Polska nie może stać się nowym kierunkiem imigracji socjalnej. Prawo do uzyskania zasiłku powinno być przyznawane na tych samych zasadach, na których przyznawane jest obywatelom Polski. W Europie państwa o najwyższych wydatkach na tym polu wyróżniają się niższymi wskaźnikami zatrudnienia wśród cudzoziemców względem krajów oferujących mniejszą zapomogę finansową. Przeprowadzone badania nie potwierdzają wpływu wydatków socjalnych na redukcję przestępczości wśród cudzoziemców.
- **Zwiększenie nakładów na struktury siłowe oraz sądownictwo** – polskie służby od lat pozostają niedofinansowane. Choć w ostatnich latach obserwujemy pewne zmiany na tym polu, to jeszcze daleka droga przed nami. Potrzebne jest zwiększenie zatrudnienia, co może być osiągnięte dzięki wzrostom wynagrodzeń oraz przemyślanym kampaniom medialnym stawiającym na szacunek oraz zaufanie do służb mundurowych.
  Wzrost wydatków w tym sektorze musi obejmować zarówno modernizację wyposażenia, jak i systematyczne szkolenia w celu efektywnego wykorzystania posiadanych zasobów. Należy zaspokoić braki sprzętowe, poczynając od ekwipunku funkcjonariuszy, a na użytkowanych pojazdach kończąc.
  Reformy wymaga również system sądownictwa. Rozpowszechnienie cyfryzacji oraz redukcja biurokracji mogłaby znacznie zwiększyć efektywność polskich instytucji. Przyspieszenie wydawania wyroków sprzyja egzekwowaniu prawa.
- **Selekcję kierunków imigracji oraz rzetelną weryfikację przybyszów.** Absolutny zakaz osiedlania się i pracy w Polsce dla osób, które miały w przeszłości konflikty z prawem. Ukierunkowanie polityki migracyjnej na osoby posiadające polskie pochodzenie, a w dalszej kolejności na ludzi ze zbliżonych kręgów kulturowych. Może pomóc w tym utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, ułatwianie prowadzenia działalności gospodarczej, presja na realny wzrost wynagrodzeń w gospodarce czy konkurencyjny system podatkowy.
- **Efektywne egzekwowanie przepisów prawa.** Nasze służby powinny współpracować z formacjami z państw trzecich. W obecnym systemie egzekwowanie prawa wobec cudzoziemców, nawet w przypadku Ukraińców, bywa problematyczne, zwłaszcza w przypadku wykroczeń. Dla przykładu, aby uniknąć płacenia kary za przewinienie drogowe uchwycone przez fotoradar, wystarczy, aby pojazd był zarejestrowany na osobę przebywającą na Ukrainie. Ściągalność należności z państw spoza UE jest znikoma. Aby wyeliminować podobne patologie, konieczne może być zawarcie pewnego rodzaju umów bilateralnych z państwami, których obywateli jest u nas najwięcej, w celu lepszego przepływu informacji oraz zacieśnienia współpracy służb.
- **Wykorzystanie systemu deportacji jako skutecznego środka przeciwdziałania przestępczości.** Zastosowanie tego mechanizmu wobec osób, które zakończyły odbywanie zasądzonej kary pozbawienia wolności w Polsce w połączeniu z czasowym zakazem wjazdu, pozwala skutecznie redukować przestępczość wśród cudzoziemców, co potwierdzają przeprowadzone przez nas badania oraz przykłady z innych państw.
- **Likwidacja przeszkód biurokratycznych w dostępie do rynku pracy.** Konieczne jest skrócenie czasu oczekiwania na rozpatrzenie wniosku o zezwolenie na pracę, w zależności od województwa okres ten może wynosić od kilku tygodni do nawet roku. Zwiększenie zakresu spraw, które można załatwić online oraz usprawnienie działania systemów informatycznych może znacząco skrócić czas oczekiwania. Na koniec warto ustandaryzować wytyczne w skali kraju – obecnie w zależności od województwa wnioskodawcy mogą inaczej rozpatrywać wybrane kwestie. Proste i przejrzyste przepisy oraz wykorzystanie dedykowanych systemów internetowych to klucz do rozwoju rynku pracy.

METODOLOGIA

W badaniu wykorzystano próbę danych z lat 2010–2023 z 29 krajów europejskich. Korzystano z banku danych Eurostat oraz lokalnych urzędów statystycznych. Na podstawie danych panelowych stworzono model efektów losowych w oparciu o test Hausmana.

Na początkowym etapie rozważano większą ilość zmiennych. Analizowaliśmy dodatkowo wskaźniki HDI, Ginniego, urbanizacji oraz zatrudnienia wśród cudzoziemców. Z uwagi na wysokie korelacje z innymi zmiennymi zdecydowaliśmy się nie uwzględniać ich w finalnym modelu.

Każda zmienna przyjęta w badaniu zostaje umieszczona zarówno w pierwszej, jak i w drugiej potędze. Regresory, które nie ukazują wartości procentowych zostają umieszczone w formie logarytmu naturalnego. W celu lepszego dopasowania modelu, ograniczamy ilość zmiennych metodą eliminacji R^2.

Model został opracowany w programie R Studio.

Test Hausmana

```
        Hausman Test

data:  wiezienia ~ Socjal2 + OdsetekPKBświadczeniaSocjalne + Porządek2 +  ...
chisq = 3.8778, df = 10, p-value = 0.9527
alternative hypothesis: one model is inconsistent
```

Model efektów losowych

```
Residuals:
     Min.   1st Qu.    Median   3rd Qu.      Max.
-23.59325  -4.51024   0.11066   4.15906  27.04111

Coefficients:
                              Estimate  Std. Error z-value  Pr(>|z|)
(Intercept)                -60.4693301  12.8381377 -4.7101 2.476e-06 ***
Socjal2                      0.0612241   0.0375721  1.6295 0.1032055
OdsetekPKBświadczeniaSocjalne -1.6522092   1.3446451 -1.2287 0.2191721
Porządek2                  -18.7965758   2.9345619 -6.4052 1.501e-10 ***
OdsetekPKBporządekPubliczny  73.9567439  10.2283738  7.2305 4.811e-13 ***
deportacje2                  -0.0589749   0.0094009 -6.2733 3.534e-10 ***
imigranci2                   -0.0099669   0.0027069 -3.6820 0.0002314 ***
OdsetekImigrantówPopulacji    2.3718973   0.1293031 18.3437 < 2.2e-16 ***
StopaBezrobocia               0.2624288   0.0916549  2.8632 0.0041935 **
---
Signif. codes:  0 ‘***’ 0.001 ‘**’ 0.01 ‘*’ 0.05 ‘.’ 0.1 ‘ ’ 1

Total Sum of Squares:    144210
Residual Sum of Squares: 25265
R-Squared:      0.82481
Adj. R-Squared: 0.82125
Chisq: 1854.97 on 8 DF, p-value: < 2.22e-16
```

Tabela danych dostępna jest **TUTAJ.**

Autorka składu:
Anna Sleszyńska

Zdjęcia: Canva.com

Użyte czcionki
Poppins, Staatliches

Warsaw Enterprise Institute
Al. Jerozolimskie 30/7
00-024 Warszawa